START

IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)

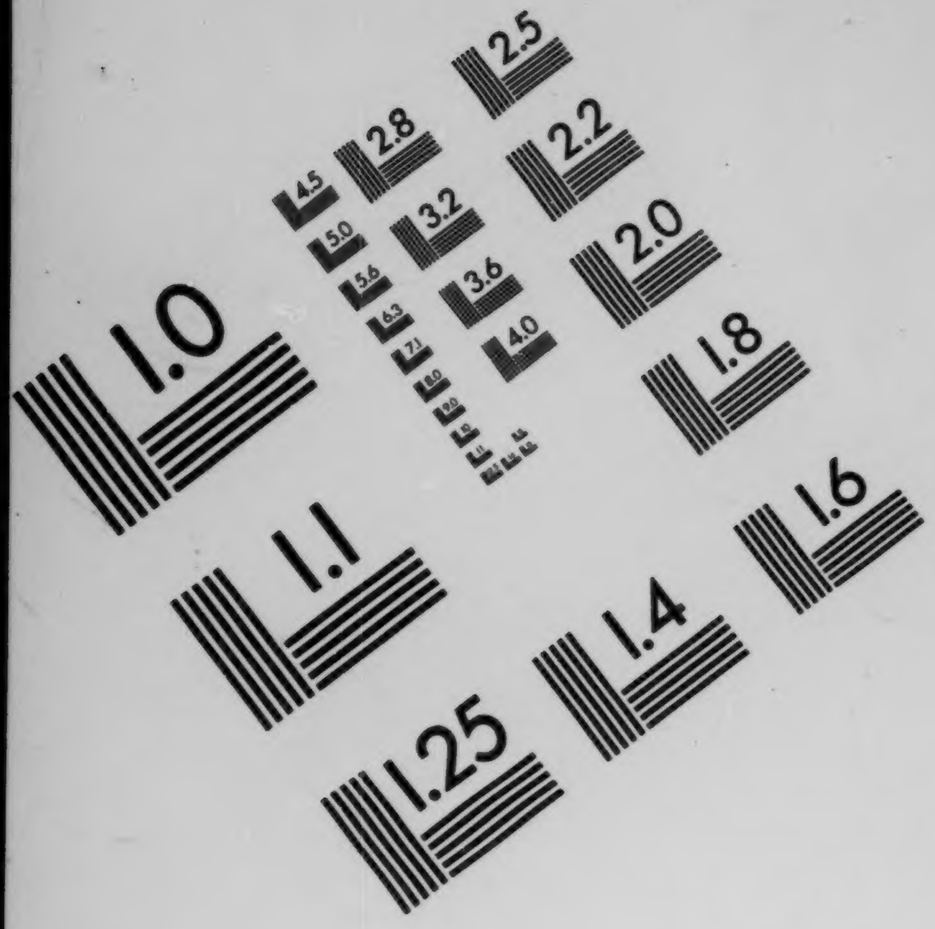
1.0
1.1
1.25
1.4
1.6
1.8
2.0
2.2
2.5
2.8
3.2
3.6
4.0
4.5
5.0
5.6

1.0
1.1
1.25
1.4
1.6
1.8
2.0
2.2
2.5
2.8
3.2
3.6
4.0
4.5
5.0

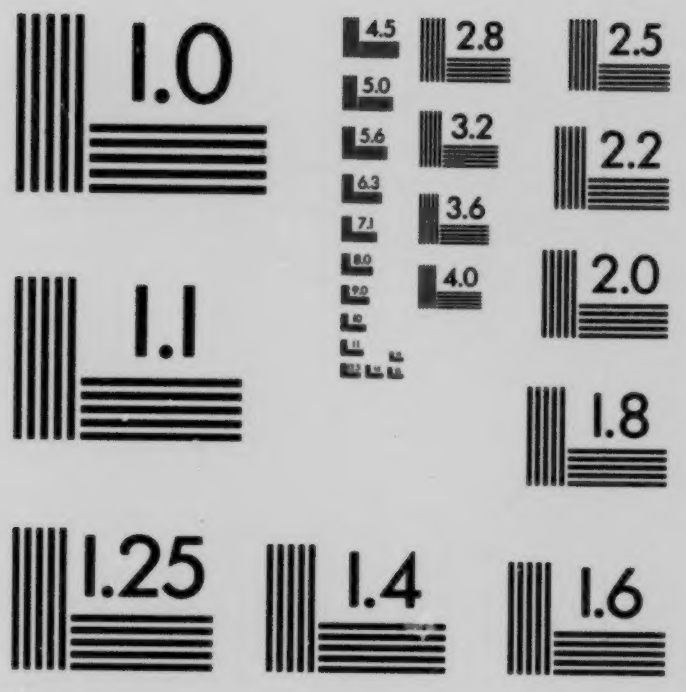
1.0
1.1
1.25
1.4
1.6
1.8
2.0
2.2
2.5
2.8
3.2
3.6
4.0
4.5
5.0
5.6
6.3
7.1
8.0
9.0

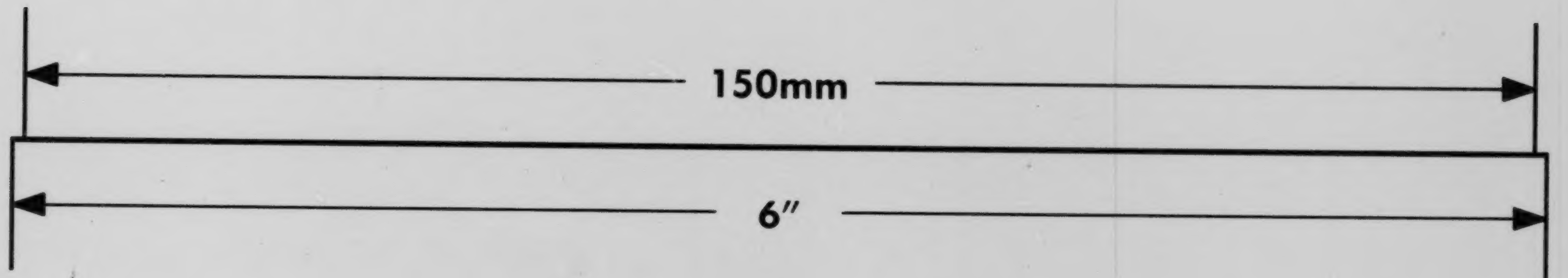

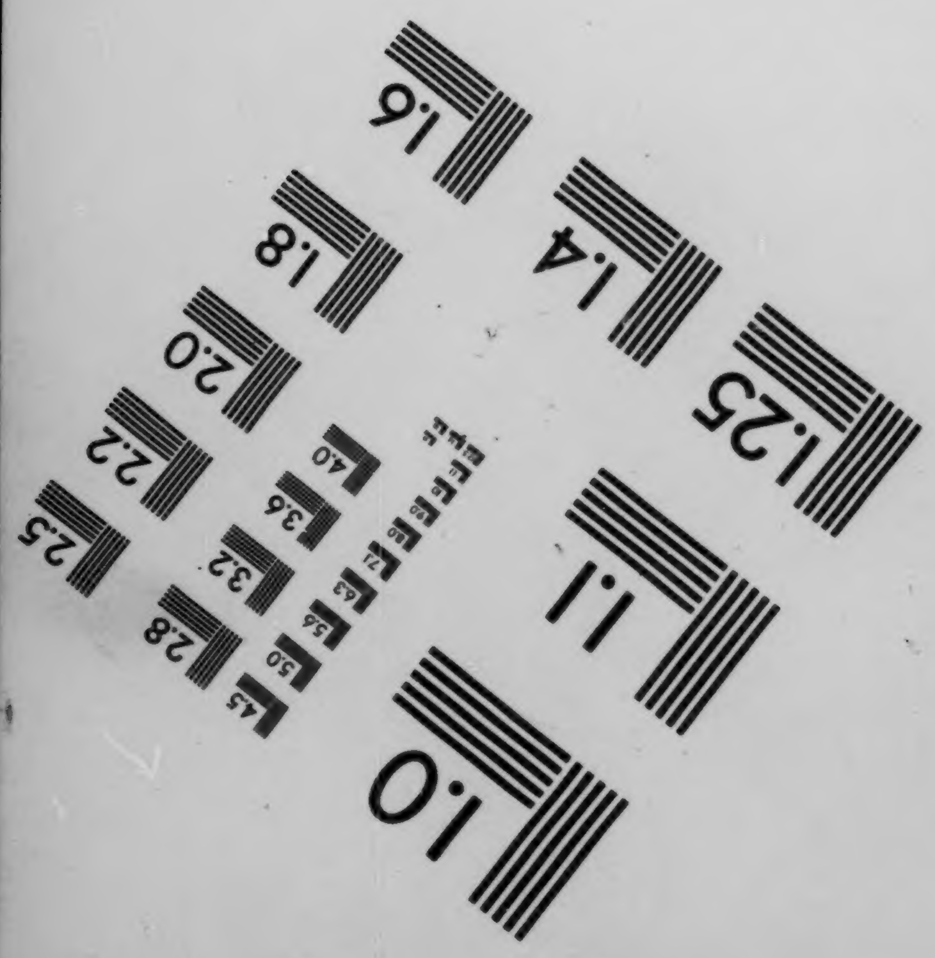
1.0
1.1
1.25
1.4
1.6
1.8
2.0
2.2
2.5
2.8
3.2
3.6
4.0

APPLIED IMAGE
1653 E. MAIN STREET
ROCHESTER, NY 14609
TEL (716) 482-0300
FAX (716) 288-5989

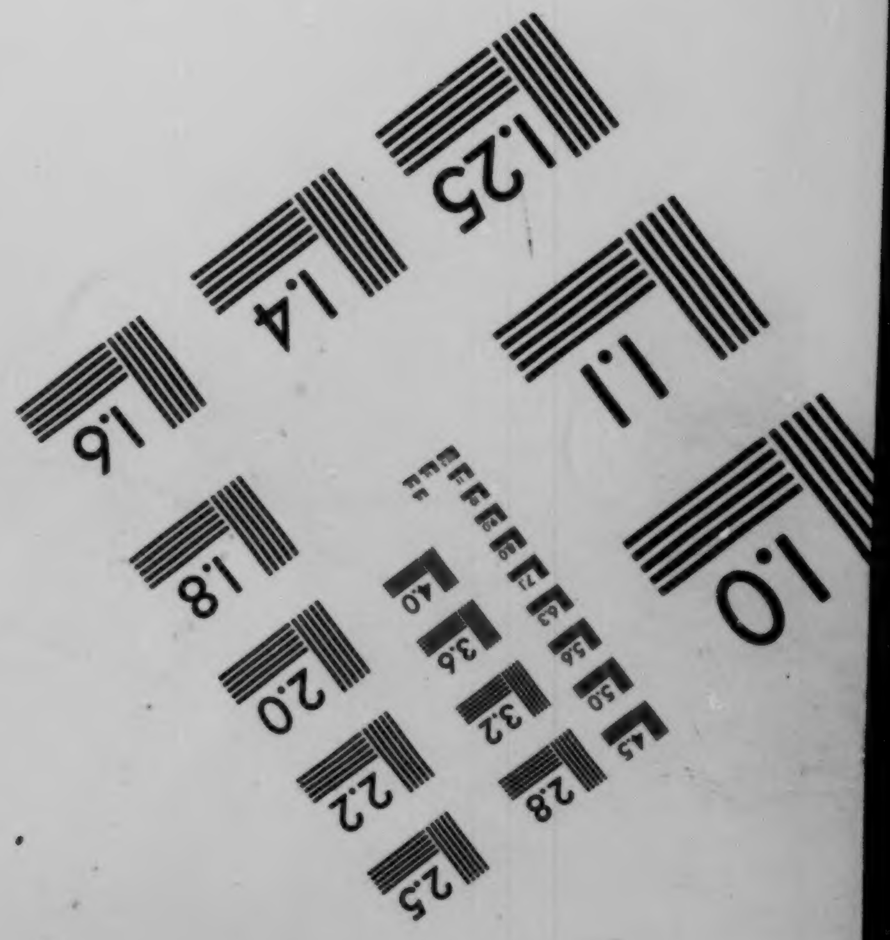
1.0
1.1
1.25
1.4
1.6
1.8
2.0
2.2
2.5
2.8
3.2
3.6
4.0

MICROFILMED 2002

BY THE

YIVO INSTITUTE

FOR JEWISH RESEARCH

NEW YORK, NY

Reproduction may not be made
without permission.

COPYRIGHT

The copyright law of the United States (Title 17, UNITED STATES CODE) governs the making of photocopies or other reproductions of copyright materials.

Under certain conditions specified in the law, libraries and archives are authorized to furnish a photocopy or other reproduction. One of these specified conditions is that the photocopy or reproduction is not to be "used for any purpose other than private study, scholarship, or research." If a user makes a request for, or later uses, a photocopy or reproduction for purposes in excess of "fair use," that user may be liable for copyright infringement.

This institution reserves the right to refuse to accept a copying order if, in its judgement, fulfillment of the order would involve violation of copyright law.

YIDDISH DRAMA

PRESERVATION

PROJECT

YIVO
LIBRARY

REEL
Y-2002 -1821.13

BIBLIOGRAFIC RECORD TARGET

YIVO INSTITUTE FOR JEWISH RESEARCH

YIDDISH DRAMA AT YIVO LIBRARY

Master negative Storage Number Y-2002- 1821.13

Goldfaden, Abraham, 1840-1908. Kenig Ahashveyresh oder Kenigin Ester : biblishe operete in 5 akten und 15 bilder / fun A. Goldfaden. Varying form of title:Ahasuerus. Ney York : Ferlag fun B. Rabinovitts, between 1900 and 1903. 48 p. ; 21 cm. /94026; NXYH99-B548

MICROFILMED BY

THE YIVO INSTITUTE FOR JEWISH RESEARCH

NEW YORK, NY

Film Size:	35 mm microfilm
Image Placemement	IIA
Reduction Ratio	10X
Date Filming Began:	08/20/02

GOLDFADEN, ABRAHAM

KENIG AHASHVEYRESH

NEW YORK: 190-?

38 p.

אחשורוש

פון א. גאלדפאדען.

AHASUERUS

by A. GOLDFADEN,

NEW YORK.
B. RABINOWITZ
PUBLISHER.

194026

די ניצליכסטע ווערק פיר אלע אידען

די אידישע געשיכטע

נאך פראפעססאר גרעטץ און אנדערע בעריהמטע היסטאריקער.

בעארבייטעט פון דעם גרויסען אידישען געלעהרטען

פ. וויערניק.

דיעזעס הערליכעס ריעזען־ווערק ענטהאלטעט דיא גאנצע אידישע היסטאריע פון דער צייט וואס אידען האבען אנגעפאנגען צו עקסיסטירען ביז היינטיגען טאג. עס דערצעהלט אלעס וואס מיט אידען האט פאסירט אמאל און היינט. עס איז דער גרעסטער אוצר פון געשיכטליכע וויסענשאפט. דורך דיעזעס ווערק וועט דער אידישער לעזער בעקאנט ווערען מיט דיא געשיכטע פון זיין פאלק וועלכע איז אזוי רייך אין מערקווירדיגע בעגעבענהייטען.

די אידישע געשיכטע איז איין אונענדליך־גרויסער כפר זכרון וואו עס איז פערשריבען מיט אייביגע בוכשטאבען דיא וויכטיגע פערגאנגענהייט פון דעם אידישען פאלק. קיין פאלק האט ניט אזא בעריהמטע היסטאריע וויא דאס אידישע פאלק. דער אידישער לעזער האט ביז יעצט ניט געהאט דיא מעגליכקייט צו בעקענען זיך מיט דיא גרויסע לייט און וועלט־בעריהמטע פערזאנען פון זיין פאלק פון וועלכע ער שטאמט ארויס, ווייל אזא פאלשטענדיגע אידישע היסטאריע איז נאך ביז יעצט ניט געוועזן, מאנכע האבען זאגאר געמאכט א פערזוך עס צו טהאן, אבער קיינע קען זיך ניט פערגלייכען מיט דיעזע פאלשטענדיגע אידישע געשיכטע בעארבייטעט פון דעם גרויסען אידישען געלעהרטען און היסטאריקער פ. וויערניק. דער שרייבער פון דיעזעס ריעזען־ווערק האט זיך ניט נור בענוצט מיט פראפעססאר גרעטץ'ס אידישע געשיכטע אליין זאנדערן מיט פיעלע אנדערע בעריהמטע אידישע היסטאריעס פון פערשיעדענע שפראכען, און פון דיא אלע האט ער צוזאמענגענומען דיעזע פאלשטענדיגע היסטאריע פון אידישען פאלק. דיעזע „אידישע געשיכטע" איז געשריבען אין א פרייע לאנד וואו דער שרייבער דארף ניט מורא האבען אנצוגרייפען ניט זיין [illegible] ער אירגענד וועלכע רעגיערונג אדער רעליגיאן וואס דאס שפיעלט דיא הויפט ראלע אין דער געשיכטע פון אידישען פאלק. דער שרייבער פון דיעזעס ווערק האט בעשריבען דיא פאקטען וויא זיי זיינען אונגעשטערט אפען און פריי. דיעזע אידישע געשיכטע איז געשריבען אין א לייכטע אידישע שפראכע פערשטענדליך פיר אלע קלאססען לעזער. מיר מאכען אויפמערקזאם דיא אידישע לעזער דאס אויסער דעם וואס דיעזעס ווערק איז העכסט בעלעהרענד איז עס אויך אינטערעסאנט, שפאנענד און אנציהענד. עס וועט פערשאפען דעם לעזער א וואהרען גייסטיגען פערגניגען.

דיעזעס ווערק איז געדרוקט פון נייע שריפט, אויף גוטע פאפיר
און עלעגאנט געבונדען.

פרייז 1 דאללאר.

פערלאג פון

ב. ראבינאוויטץ, 398 גרענד סטריט, ניו יארק.

פרייז 10 סענט.

קעניג
אחשורוש

אדער

קעניגין אסתר

ביבלישע אפערעטע אין 5 אקטען
אונד 15 בילדער

— פון —

א. גאלדפאדען.

פערלאג פון

ב. ראבינאוויטץ

398 גרענד סטריט, ניו יארק.

פערזאנען:

דוד מלכה **אחשורש** פערזישער קעניג X

[illegible] **אסתר** זיין פרוי X

[illegible] **המן** איין מיניסטער X

[illegible] **זרש** זיין פרוי X

~~1 פרשנדתא~~

2 דלפון [illegible]

~~8 אספתא~~

~~4 פורתא~~

~~5 אדליא~~

6 ארידתא

~~7 פרמשתא~~

~~8 אריסי~~

~~9 ארידי~~

10 ויזתא X – [illegible]

המן׳ס 10 זעהנע

מרדכי אסתר׳ס אָנקעל [illegible]

התך איין דיענער X [illegible]

~~יעריש~~

~~פרס~~

~~שאלטיאל~~

~~בנתן תרש~~

האפלייטע

[illegible]

אַסטראנאָג (שטערנזעהער).

קאָהר, האָפלייטע, האָפדאמען, טענצער, לייפער א. ז. וו.

1טער אקט.

שטעלט פאָר א שעהנער סאלאָן ביים קעניג אללע מיניסטאָרען האָפלייטע שטעהען מיט בעכערס אין דער האנד און זינגען, דער קעניג זיצט און נעבען איהם ממוכן. (המן)

קאָהר מיט סאפיר און פורפור
בריליאַנטען אָהן אשיעור
זילבער, גאָלד און עלפענביין. עלפענביין
דאָס האָט מען ניעמאלס גזעהן. ניעמאלס געזעהן
יונגע פרויען אלטער ווין
וואָס קען נאָך עטוואס בעסער זיין. בעסער זיין
יא אזא רייכטהום אזא שטאנד יא יא יא יא
ווירד נאָר געזעהן אין פרס לאנד יא יא יא יא
דערפאר זיינען מיר אזוי פריילעך, פריילעך
דערפאר לויבען מיר דעם מלך, מלך
און טרינקען אצונד
פאר דעם מלך׳ס געזונד
נאָ כאָמיר זשע אללע פריילעך זיין: יא פריילעך זיין
און טרינקען בענאנד
זיעבען טאָג דורך אנאנד
און ליידינגט אויס דיא בעכערס ווין

דאמען קאָהר (הינטער דיא קוליסען) רעכטס
פרייע דיך אויך קעניגין פון פרס (טענער) חא חא
טרויעריג זיין פאסט פאר דיר נאָר ניט, חא חא
אויך דוא שעהנע פון אללע שררות, חא חא
טרינק מיט אונז אללע אין איינעם מיט, (צוויא מאָהל) יא
אזא גליק שענקט גאָט נאָר ווענינע, ווענינע
צו טראָגען א קרוין פון קעניגע, קעניגע
פיעלע מענשען צו דיר אונטערטעהניגע: טעהניגע
אזא גליק שענקט גאָט מענשען ווענינע

(ביסם)

Meyer Braf

~~מענער~~ המן יא זייא זיננען א לויב זייער קעניגין
דאס איז פאר זייא שעהן און פיין
יא, אט אזוי אט אזוי לעבעדיג צו זיין
טרינקט אוים גלייך מיט אונז דיא גלעזלעך מיט וויין
בראווא בראווא בראווא
זייא פערשטעהען גוט דעם וויין
יא אט אזוי (ביז מיט וויין)

(ביסס)

נא לאמיר זשע מיט זייא אין איינעם בעזיננען דעם יו"ט דעם שעהנעם
נא לאמיר זשע מיט זייא אין איינעם בעזיננען וויוואט, וויוואט
טרינקט אוים דעם וויין
וויוואט (זיעבען מאהל)

~~מענער~~ המן: שעהן מלך שעהן, אייערע פרויען זיננען זעהר שעהן

אחשורש נא נא נא דאס האב איך דאך געזאגט אז אונזערע פרויען זיננען שעהן נאר שעהנער פון זייער זיננען איז זייער שעהנהייט אליין

~~תרשׁ~~ המן איהר וועט מיר פערצייהען גראסער קעניג פון פרס און מדי אז איך וויל מיינען, זיינען אונזערע פרויען פון אראביען פיעל שעהנער פון אייערע זייער וואוקס זייער שעהנהייט איז נישט צו בעצאהלען.

אונפונש

אחשורש נא נא נא דאס האב איך דאך געזאגט נישט דא ווער עס זאל לאכען יעצט מיינע שררים מיין רייכקייט מיינע אוצרות האב איך שוין געוויזען יעצט וויל איך אייך ווייזען דאס שעהנהייט וואס דאס לאנד סעביל קען ארוים געבען. — ממוכן היים דיא סריסים זייא זאלען אריבער געהן צו דער מלכה ושתי זיא זאל תיכף אריין קומען אזוי בעפעהלט דער מלך פון מדי און פרס;

~~ממוכן~~ המן פון פרס און מדי ~~(גיט אצייכען אז מען זאל ארוים געהן)~~ (גלב)

אחשורש נא יא נא דאס האב איך דאך געזאגט נא מיינע שררים ווישט איך אוים אייערע אויגען אז דאס שעהנע פרויענגעשטאלט זאל זיך קענען אין אייערע אויגען אבשפינלען ~~(קומען אריין)~~

~~ממוכן וואס שווייגט איהר?~~

~~בנתן~~ בגתן דיא מלכה ושתי וויל נישט געהן

אחשורש נא יא נא דאס האב איך געזאגט וואס? זיא וויל נישט געהן, מיך נישט פאלגען? אזוי זאלט איהר באלד געהן און זיא אריין ברענגען נאקעט אזוי בעפעהלט דער קעניג פון מדי און פרס!

(גלב) ~~המן~~ המן

המן פון פרס און מדי, ! (גיט א צייכען זאלין ארוים געהן) מיר בעטין דעם גרויסען קעניג פון פרס און מדי ער זאל שטיקען זיין צארען זיא וועט געוויס קומען.

בנתן ותרש (קומען אריין)

אחשורש נו וואס שווייגט איהר?

~~בנתן ותרש מיר האבען..... מורא~~

בגתן

~~אחשורש נא נא דאס האב איך דאך געזאגט אז איינער זאל רעדען~~
~~ממוכן דער מלך הערט נים. איינער זאל רעדען:~~

~~בנתן~~ בגתן דיא מלכה ושתי האט געזאגט אז עס איז איהר גאר ניט צו גלויבען אז דער גרויסער קעניג זאל פאדערען פון איהר אזא גרויסע זאך זיא צו פערשעהמען פאר אללע שררים, און אויב ער פערלאנגט דאס ווירקליך אזוי זאל ער נישט פערגעסען אז זיא איז אנדערעסערע מיוחסת פון איהם און בייא איהר זיידען בלשאצר איז ער נישט מעהר געוועזן וויא א שטאלמייסטער

אללע שטאלמייסטער!

~~בנתן~~ המן און אויב ער פערלאנגט עס ווירקליך אזוי מוז ער זיין גוט שיכור אצונד

אללע שיכור!

~~בנתן~~ המן און אז ער איז א שיכור זאגט זיא דאס ווייסט זיא שוין פון לאנג נאר יעצט איז זיא געוואר געווארען אז ער איז א גרויסער שוטה,

אללע שוטה!

אחשורש נא יא נא דאס האב איך דאך געזאגט אז איך בין נישט בייז, דער מלך פון מדי און פרס קען קיין מאהל נישט בייז זיין.

רעטורנעל 1.

~~ממוכן~~ המן פון פרס און מדי — יא דער מלך קען קיין מאל נישט בייז זיין.

אחשורש נא יא נא דאס האב איך דאך געזאגט אדרבא פסק'עט איהר הכמים זאגט וואס קומט דעם מענשען וואס האט בעפוילען צו אייער מלך אזעלכע ווערטער, אדרבא פסק'עט איך וועל שוין גאר שווייגען.

(מוזיק מעלאדראמא)

XX

רעטורנעל 2.

~~ממוכן~~ המן הערט אוים איהר פירסטען און געזעץ געבער פון פרס אזוי וויא דער מלך איז דיא זאהנגע און מיר זענען דיא שטראלען (וואס נאר דורך זיין ליכט שיינען מיר שררים) דארפען מיר זעהן אז אויף דער זאננע זאל קיין פלעק נים פאלען

Meyer Brief

דען ווען דעם מלך׳ס כבוד ווירד בעריהרט
ווירד אונזער כבוד אויך מיט דעם פערשמירט
און פון ועמען ? פון א ווייב א אשה!
איז דאס נישט בייא אונז אין לאנד דיא גרעססטע בושה ?
וואס זיינען בייא אונז ווייבער וואס האבען זייא פאר איין ווערטה ?
צעהן ווייבער וועל איך נישט פערביימען פאר איין אראביש פערד
וואס זיינען זייא דען בייא אונז מעהר וויא דינסטען שקלאפען,
נאר צו טהון אונזער ווילען זיינען זייא בעשאפען
דאס צו צו לאזען איז א שאנדע פאר אונז שררות
זייא לאזען קריכען אויף דעם קאפ זיינען מיר אללע אויף צרות,
וויא עפעס וועט יעדע פרוי ענטפערען שפעטיש און פריילעך
איך הער דיר אקוראט וויא ושתי דעם מלך
יא ארויס זאל א געזעץ און אזוי זאל עס בלייבען
אין אללע מדינות פון פרס און מדי זאל מען עס פערשרייבען
אז יעדער מאן איז מלך בייא זיך אין שטוב
און וואס ער זאגט מוז דאס ווייב איהם טהאן צו ליעב (קליינע פויזע)

מיין ראטה איז אז דער מלך זאל ושתי אויף איין אנדערע פערבייטען
מען זאל ארויס שיקען שלוחים איבערן גאנצען לאנד פון אללע זייטען
און מען זאל אויף זוכען א מיידעל דווקא נישט פון קיין גרוים הויז
נישט קיין מיוחסת זיא זאל זיך האלטען נעגען איהם גרויס
אזעלכע וועט פארדינען דעם מלך׳ס קרוין צו טראגען
וואס האט איהר פירסטען געגען מיין ראטה צו זאגען. —

אזוי בלייבט דאס געזעץ און אזוי זאל עס בעשטעהן

ניין דאס איז וועניג דען אזוי וויא דיא קעניגין איז שוין פון יעצט אן קיין קעניגין און זיא ווערט בעטראכטעט אלס געוועהנליכער מענש און אז זיא האט געהאט דיא העזע צו באליידיגען דעם קעניג און איהם רופען שוטה קומט זיא צו טייטען

אחשורש נא יא נא דאס האב איך דאך געזאגט ניך זאל מען געהן און מיר אויף זוכען א מיידעל פאר א מלכה, מעג זיין פון וואס פאר א שטאנד פון וואס פאר איין אומה אבי איין ארענטליכעס און דוא ממוכן פאר דיין גוטע ראטה, וואס דוא האסט מיר געגעבען ווערסטו בייא מיר פון היינט אן משנה למלך און דיין נאמען וועט מעהר ניט זיין ממוכן נאר המן, דאס הייסט א

Meyer Brief

מאן וואס האט געוויזען דיא ווייבער וואס הייסט א מאן נו מיינע הערען טוט אן איהם כבוד און שפילט א מארש צוא ליעב דעם נייעם משנה למלך און צו ליעב דער נייער מלכה וואס וועט זיין (פערוואנדלונג אללע אב) ~~בעשטעהס בילד און גארטען. (מרדכי זיצט לעבן דיא טורעפלע)~~

התך (רופט) מרדכי ! מרדכי !

מרדכי וואס איז ?

התך דוא האסט געהערט מרדכי וואס דא איז פארגעגאנגען

מרדכי נעגען וואס פרעגסטו מיך

התך מיר איז איינגעפאללען איין גוטער פלאן ווערענד איך האב געהערט אז מען דארף זוכען איין מלכה פאר דעם מלך, מוסטו וויסען אז המן איז גאר קיין נארר ניט, דוא זעהסט וויא ווייט דער כלב האט פארשטאנען דעם טיפוש צו פארנארען צו זיך מיט זיין חניפה. און דיא עצה וואס ער האט איהם געגעבען האט ער אויך דער בייא א מיין, דער וואונק איז אויף זיין איינענע טאכטער נאר דער מענש טראכט און גאט לאכט אז גאט וויל נישט קען זיך דער גרעסטער חכם בענארישען מיט זיין חכמה יא ווען גאטטעס ווילע וועט זיין. דיין אסתר איז חנ׳עוודיג איך מיין אז......

מרדכי. — שטעה ! שטעה ! איך פארשטעה וואס דוא מיינסט נאר דאס וועט ניט געהן

התך נאך ביסטו נישט איבערציינט אז איך ראטה דיך שטענדיג צום גוטען, דוא ווייסט דאך אז איך בין דער איינציגער איד צווישען דיא סריסים און מיר קענען זיך נישט פון יעצט אן איך בין דיר און אסתר׳ן געטרייא פון לאנג אן איך זאג דיר פראוו איינשטעלען אפשר איז גאטטעס ווילען,

מרדכי התך וואס רעדסטו ווייסטו דען ניט אז איינע פון דיא זינד וואס מיר זיינען פערטריבען פון אונזער לאנד איז געוועזען דאס וואס דיא בני גלי האבען זיך ערלויבט צו הייראטען מיט דיא היידען׳ס טעכטער און זייא האבען פאר פיהרט זייערע הערצער צו דינען פרעמדע אפגעטער זאלען מיר יעצט אין גלות אנשטאט דאס פאלק אויף צו האלטען ~~עס צו פערבעסערען~~ אויף געהן מיט דעם זינדיגען וועג אז מיר זאלען שוין קיין מאל קיין זכות קיין האפנונג האבען אמאל אויס געלייזט צו ווערען.

התך אפילו דיין ווילען וועט דיר ניט זיין דער בייא וועט דיר אייך נאר נישט העלפען, דוא קענסט ניט דעם בעהערשער מיט זיין געזעטץ, דוא וועסט אסתר׳ן נישט אויס בעהאלטען און טארסט זיא נישט פערלייקענען. דעם

מלך׳ס שלוחים נעהען ארום פון שטוב צו שטוב זוכען און ווען עס וועט זיך בעווייזען אז איינער האט זיין טאָכטער אדער זיין שעהנע פרויא בעהאַל־טען וועט מען איהם צוזאמען מיט איהר אויפהענגען, נעה ניך אהיים דיא שלוחים וועלען צו דיר אויך טרעפען און אויב זייא וועלען זיך איינשפּארען צו נעמען אסתר׳ן זאלסטו נישט זיין קיין עקשן אויב דוא ווילסט נאָך לעבען.

מ ר ד כ י איך דאנק דיר התך וואס דוא האָסט עס מיר געזאָגט איך לויף שוין און פארליר קיין צייט זעהר גוט וואס דוא האסט דערמאָנט (אב)

ה ת ך ווען ער זאָל וויסען וויא געטרייא איך בין איהם וואָלט ער עס מיט פריידע געטאָן, שטענדיג זיינען געווען בייא דיא מלכים פון פרס און מדי שעהנע קינדער פון ירושלים וואס פלעגען (זייא) בעדינען, וואלט מרדכי אויך אזוי נישט געווען וואָלט ער אויך געווען אין הויף אנגעזעהען און ווען עס זאָל זיך געפינען אזוי איין מאנס־פּערזאָן וואלט מען שוין לאנג געקענט פועל׳ן בייא דעם טיפּוש ער זאָל אויפבויען דאס בית המקדש, און אפשר אז נאָט וועט וועלן, וועט דאָס קענען געשעהען דורך א אידיש מעדכען אבי דער פאלל זאָל געראָטען זיא זאָל בייא איהם חן געפינען, הא ווער איז דאָרט ?

מ ר ד כ י התך עס איז געשעהן.

ה ת ך וואָס איז ?

מ ר ד כ י געהענדיג אויף דעם ווענ האָב איך באגעגענט דעם קעניגס שלוחים פּיה־רען אסהר׳ן, איך האב קיין צייט ניט געהאט מיט איהר עפּעס צו ריידען נאָר דאס האב איך צייט געהאט איהר צו זאָגען אז זיא זאָל ניט זאָגען פון וואס פאר איין פאָלק זיא שטאַמט ארויס און ווער איהרע עלטערן זיינען התך ! פון דיר גוטער פריינד וועל איך בעטען איין טובה זאלסט זעהען אלע מעגליכקייטען אנווענדען אז דוא זאלסט זיין איהר דינער.

ה ת ך דאס מעגסטו דיך אויף מיר פערלאזען איך בין מלא שמחה דאָס האָרץ האט מיר געזאגט און זאל זיין אין אנגוטער שעה איך לויף צו מיין ארבייט זארג ניט פערלאָז דיך אויף מיר עס וועט שוין אללעס גוט זיין (אב)

(מרדכי זעצט זיך) (אויפטריט בגתן ותרש)

ב נ ת ן אזא שיכור, אזא טיפּוש, צו נעמען א פרויא פון אקעניגליכע פאמיליע און זיא הייסען אויף הענגען ער איז זיא דען ווערטה געווען ?

~~תרש~~ ושתי המלכה, איז מיר געווען נאהנט צו מיין הערצען. פיעל גוטעס האט זיא געטהאן מיט אונז ווען ניט זיא וואלט מען אונז שוין לאנג געווען אויף געהאנגען וויל בייא איהם הענגען א מענשען איז נאָר א קלייניגקייט

ער פּלאָנט דאך יעדען מענשען. אך ושתי ! ושתי !

~~תרש~~ האסטו חאטש געזעהען וויא דער גאנצער הויף און אלע מיידלעך האָבען געוויינט וועהרענד מען האט זיא אויפגעהאנגען. אך ווען וועט ער שוין האָ־בען אזא סוף !

~~ת ר ש אין [illegible]~~ איך וואלט בעשטאנען אז ער זאל שוין האבען אזא סוף ווען ווען עס זאל נאָר זיין אָן אונז ~~געווענדט~~ אדרבה קלעהר עפּעס אויס א מיטעל.

~~ב נ ת ן וואס אן דיר איז געווענדט וועל איך דיר זאָגען נאָר~~ לאמיר זעהען אויב קיינער הערט ניט אונזער געשפּרעך (זייא קוקען זיך ארום דערזעהען מרדכי׳ן)

הא ווער איז דער ? וואָס זיצט ער דארט ? (קיקט)

~~תרש~~ פאר ~~דעם~~ דארפען מיר קיין מורא נישט האבען, דאס איז איין אלטער טויבער ער פערשטעהט נאָר ניט אונזער לשון !

~~בגתן פון דעסט וועגען איז בעסער פארזיכטיג צו זיין בייא אזא זאך~~ קום אהער הער אויס איך וויים ניט אויב דוא האסט עס אזוי פיעל בעמערקט המן איז נאר קיין נארר ניט, דוא זעהסט וויא וויים ער האט פערשטאנען מיט זיין חניפה דעם מלך צו פערנאררען צו זיך, אז ער געהט נאָר ניט ארויס פון זיין געדאנק. המן קוקט אבער ווייטער ער מיינט דיא קרוין. היינט האָב איך עס ריכטיג ערפאהרען נאָר ער האט געוואָלט אין מיר דערקענען אויב איך בין אויך איינפערשטאנדען. הער אויס היינט בייא נאכט וועט דאָך זיין א באלל צוליעב דער נייער קעניגין, און אויף ווענען עס וועט פאלען דער גורל צו צוטראָגען דעם מלך וויין זאל דער בעכער וויין זיין מיט גיפט, דיא מלכה וועט באלד איבערגעהן צו המן, און נאכהער וועלען מיר איהם זאָגען אז מיר האבען עס איהם צוליעב געטהאן. אָבגעמאכט ?

~~תרש~~ פסעמ אָבגעמאכט (זייא גיבען זיך דיא הענד)

ב נ ת ן נא קום לאָמיר זיך נעהן צוגרייטען צו דער ארבייט (אב)

מ ר ד כ י התך ! התך !

ה ת ך אי מרדכי עס וועט זיך אויסלאָזען אויף מיינע רייד. אסתר איז דאָ און לויט זיא האָט געפונען חן וועט זיין וואויל איהר און אונז און אויך אלע אידען.

מ ר ד כ י דאס קענסטו נאר אלס פרעמדער זיין צופריעדען אבער ניט איך ווען מען האָט בייא מיר אוועק גערויבט א קינד וואס זיא איז אויף מיינע הענט ערצויגען געוואָרען. זאָג מיר בעסער התך ווען און וויא איך קען מיך מיט איהר זעהען, דען איך מוז זיא זעהען און מוז מיט איהר ריידען !

התך וואס ווילקסטו מיט איהר ריידען?

מרדכי דאס איז ניט דיין זאך נאר זאג מיר וויא איך קען מיט איהר א פאר ווערטער ריידען?

התך צום גליק האט דער מלך מיך בעשטעלט אז איך זאל זיין איהר דיענער עס איז יעטצט זעהר שווער צו ריידען מען פוצט זיא אויס צוליעב דעם באלל וואס דער קעניג האט געלאזט מאכען צוליעב איהר, נאר דוא שטעל דיך דא־טען נים וויט ווען זיא וועט דורכגעהען מיט דער פאראדע פיהרענדיג צום מלך אויף דער סעודה אויף דעם וועג וועל איך איהר זאגען אז דוא ווילסט מיט איהר עפעס רעדען זיא וועט כלמרשט אראפלאזען א פינגערעל און דו וועסט עס אויפהויבען און איהר צו טראגען אין דעם מאמענט וועסט דוא קענען מיט איהר עפעס ריידען נאר נישט קיין סך דאס וועל איך שוין זעהען אבמאכען.

פאר וואנדלונג

מרדכי נא גוט.

התך נא קום גרייט דיך אן דיא צערעמאניע הייבט זיך שוין אן. (אב)

(מוזיק שפיעלט א מארטש עס קומען אן סאלדאטען נאכהער מוזיק. נאך זייא ווידער סאלדאטען דיא האפלייטע ערשט שפעטער. המן מיט דעם קעניג און זיין לייב־גארדע דאן אם שפעטסטען, האפדאמען. אסתר. טענצערס טענצערינען נעגערס).

קאהר ניט כבוד אב ניט כבוד אב ניט כבוד אב
ניט כבוד אב דער נייער קענינגען.

אסתר איך דאנק אייך מיינע ליעבע פריינד.
אללע מענשען דא פון גלייכען שטאנד.
פאר דעם כבוד וואס איהר גיט אב מיר
אייך יעצט צו דאנקען איז ניט קיין שיעור.

קאהר אונזער מלכה זאל גאט געבען איין לאנגעס לעבען. יא, יא, יא, איין לאנגעס לעבען.

אסתר איך האף איך האף איהר ליעבע לייט.
אז איך וועל בייא אייך
פארדינען מיט דער צייט
אז איהר וועט מיך יא שעטצען הויך.
אונד ליעבען אויך.

קאהר דיך שעטצען אונד ליעב האבען
יא דיך שעטצען אונד ליעב האבען, יא, יא יא.

אסתר מיט נאטעס הילף; (זיא פאלט אויף דיא קניע אונד אחשורש דערלאנגט איהר דעם סצעפטער).

אחשורש נא יא נא דאס האב איך דאך געזאגט אזא שעהנהייט וויא זיא איז האב איך נאך ניט געזעהן, נוא לאזען יעצט זאגען אלע שרים, אז אין פערזיען געפינט זיך ניט קיין רעכטס נוא קום אהער מיין טהייערע וויא אזוי הייסטו?

אסתר (שטיל) אסתר.

אחשורש נוא יא נוא, דאס האב איך דאך געזאגט, נוא קוק נאר וויא זיא איז שעהמענדיג וויא דאס שעהמען פאסט איהר וויא זיא לאזט אראפ די ברילליאנטענע אויגען. אזא חן וויא דוא האסט האט נאך בייא מיר קיינער נישט געהאט זאג מיר אסתר׳ל פון וואס פאר א פאלק שטאמסטו ארויס, און ווער זיינען דיינע עלטערן, זאג זאג אסתר׳ל דוא שווייגסט זאג איך וועל בעשענקען מיט מתנות דיא מענשען וואס האבען דאס גליק געהאט צו ערציהען אזא שעהן פעריל, אזא שעהן הארעסיל רוף זייא מיר אן אסתר׳ל.

אסתר מיך האבען עלטערן ניט ערצויגען
עלענד בין איך וויא א שטיין.
וויא איך האב נור געעפענט מיינע אויגען
בין איך א יתומה שוין געוועזן.
דיא פרויא וואס האט מיר געשיינקט מיין לעבען
געשטארבען באלד אין דער מינוט.
א פרעמדע האט מיר דיא ברוסט געגעבען
ווער מיין מוטער איז ווייס איך נים.

אחשורש (פראזא) אבער דאך פון וואס פאר א משפחה קומסט דוא ארויס, און ווער זיינען דיינע עלטערן געוועזן.

אסתר מיין משפחה זאל איך דיר געשטעהען.
מיינע עלטערן ווער זיינען געוועזן
דארויף ענטפער איך דיר אזוי
איך ווייס ניט ניין — איך ווייס נים ניין (צוווייא מאל)
דאס קען איך דיר ניט זאגען
דאס טאר איך דיר נים זאגען.

קאהר איך ווייס נים ניין, איך ווייס ניט ניין א. ז. וו.

אסתר ליעבער פאַטער פאָטער גוטער.
פרעמד זיינען מיר דיא ווערטער גאר
א צארטע האַנד פון א געטרייע מוטער
האט ניט געגלעט מיינע יונגע יאהר
איך האב קיין ברודער קיינע שוועסטער
עלענד בין איך וויא א שטיין
איך ווייס ניט מעהר אז מען רופט מיר אסתר
און איך האב בייא דיר געפונען חן.

אחשורש (פראזא) אָבער דאָך זאָג מיר פון וואס פאר א פאָלק קומסטו ארויס און פון וואס פאר א גלויבען דוא ביזט.

אסתר ווער מיין פאָלק איז געוועזן
מיין אמונה זאל איך דיר זאגען
דארויף ענטפער איך דיר אזוי
איך ווייס ניט ניין א. ז. וו.

קאהר זיא ווייס ניט ניין״״

אחשורש נא ווילסטו מיר נישט זאגען איז אויף אלעס איינס, בייא מיר איז נישט דא קיין נענייטע זאכען, אפילו עססען און טרינקען איז בייא מיר אויך ניט גענייט ווער עס וויל און וואס פאר איין ווין ער וויל מעג זיך אנגיסען און טרינקען נאר פריילעך קינדער פריילעך זאלט איהר זיין.

בגתן

תרשיש עס לעבע דער קעניג אחשורש און דיא נייע פערזיאנישע קעניגען אסתר! וויוואט!

(קאהר זינגט דאס ערשטע ליעד ביז מיט ווין)

אחשורש צוליעב דער נייער מלכה וועל איך טרינקען דעם ערשטען כוס צו ליעב איהר געזונד!

אסתר שעה: זאלסט טרינקען צו דיין געזונד אָבער נישט צו דיין טויט. אין דעם בעכער איז דא גיפט!

אללע גיפט!

אחשורש נאָ יא נאָ דאס האָב איך דאָך געזאָגט עס איז מיר נישט דאס ערשטע מאהל, מען איז מיך שוין מסנא מיט דער נייער מלכה.

~~**מרס** האלט דיא טעבבער~~

המן גרויסער קעניג דיא זאך פערדיענט אונטערזוכונג, און אום עס ריכטיג צו

X

ערפאהרען איז דאס בעסטע אז זייא אליין זאָלען דאָ אויף דעם אָרט אויס־טרינקען דעם בעכער ווין.

בגתן ~~ותרש~~ (פאלען אויף דיא קניע) מיר זיינען זיך מודה אז אין דעם בעכער איז דא גיפט.

המן ~~ממוכן~~ רעם טויט דיא מערדער! מען זאל זייא זאָ גלייך דיא קעפּ ארונטער נעהמען;

אחשורש ניין דער פאר וואס זייא האבען זיך מודה געוועזן קומט זיי א האלבע שטראפע, אזוי וואלט זייא געקומט צו טערטען און אזוי וועט מען זייא נאָר אביסעלע אויפהענגען.

המן ~~ממוכן~~ פיהרט זייא אוועק. (מען פיהרט זייא אוועק)

אחשורש נאָ און דוא מיין טייערע אסתר׳ל וואס קומט דיר דערפאר וואס דוא האָסט גערעטעט מיין לעבען

אסתר נישט איך האב דיר גערעטעט נאר דער מענש וועלכער האָט געהערט דעם שרעקליכען פּלאַן פון דיא מערדער, און ער האָט עס מיר איבערגעגעבען ער הייסט מרדכי.

~~מען זאל זאָ גלייך פערשרייבען דעם נאמען פון דעם מענשען~~

אחשורש נאָ יאָ נאָ דאס האב איך דאָך געזאָגט מען זאל פערשרייבען אין ספר הזכרונות דעם נאמען פון דעם מענשען, און איהר מיינע העררן, טהוט אָן כבוד אייער נייע קעניגין.

X X

[illegible]

קאָהר מאכט אייך פערטיג אלע (צוויא מאָל)
יעצט צו קרוינען מיט גרויס פרייד (צוויא מאל)
יעצט וועט שוין טאקי זיין מיט לאנגע יאהר (דרייא מאל)
דיא מכּת דיא שיינע דיא וואוילע די פיינע } צוויא מאָל
לאז זיין מיט לאנגע יאהר

ליינט זשע זשע ליינט זשע זשע
אויף דער מלכה דיא קרוין דיא קרוין
ליינט זשע זשע ליינט זשע זשע
אויף דער מלכה דיא קרוין דיא צווייטע } פיער מאל
פאלט זשע אללע אללע אללע
אויף דיא קניע בויגט אייך צו —
פאלט זשע אללע אויף דיא קניע.

(טאנץ, עס ווירד בעלויכט בענגאליש פייער)

ענדע ערשטער אקט.

פוסטלגער רוהען

צווייטער אקט.

(בֵיים קעניג אחשורש וואכע, תרשיש, מרס, מרדכי זיצט)

(המן קומט אריין, אלע פאלען אויף דיא קניע.)

המן. ווער איז דאס ? ווער וואגט מיך נישט צו בעגריסען ?

~~תרש.~~ התך מיר האבען איהם שוין עטליכע מאל דארויף אויפמערקזאם געמאכט, ער וויל אבער נים הערען.

המן. ווייסט איהר דען ניט פון דעם געזעץ ?

~~תרש.~~ התך דאס געזעץ, זאגט ער, איז נאר פאר דיא דיענער, אבער ניט פאר איהם.

המן. ווער איז ער ? פון וואס פאר א פאלק שטאמט ער ארוים ?

~~תרש.~~ התך ער איז א יוד.

המן. א יוד, המ !

~~תרש.~~ התך דער קעניג קומט. (אלע פאלען אויף דיא קניע מרדכי אויך)

אחשורש. וואס איז דיין באגער, מיין טהייערער ראטהגעבער ? (מרדכי אב)

המן. דאס גוטסקייט וואס דוא האסט מיר בעוויזען איז צופיל פאר מיר. אויב איך זאל דיר קענען פאר אלעס אבדאנקען, האב איך מיר געוואלט ערלויבען, דיר מיינע קינדער פארצושטעלען.

אחשורש. רוף זיי אריין.

(המן'ס זיהן :)

דוא ביזט אונזער ליכט
מיר זיינען דיינע קנעכט,
דוא ביזט אונזער ליכט (צווי מאל)
מיר ווינשען דיר אצינד
פיעל נחת און געזונד,
נישט וויסען פון קיין צער (צווי מאל)
דיא גאלדענע עטרות
פון מדי און פרס,
און דיא גרויסע שררות
דיא זיינען אלע דיין.
דיין קעניגרייך זאל גלאנצען
וויא דיא זאננע אין גאנצען.
און מיר זאלען אלע טאנצען
שטענדיג ארום דיר.

צוהן ויצ

המן. דאס ~~זיינען מיינע קינדער, אלע קלוג און פעהיג, און דער~~ אינגסטער, ~~ויזתא,~~ מיין מזיניק ~~ער איז מיין ליבלינג.~~ ויזתא

אחשורש. דער קליינער געפעהלט מיר, איך זעה שוין ארויס אז ער איז נישט קיין נארר. נאראנים האב איך פיינט. קום נאר אהער דוא קליינער, אז דוא וועסט מיר פאלגען וועל איך דיר מאכען אזוי גרויס וויא דיין פאטער.

ויזתא. יא גרויסער קעניג פון פרס ומדי, איך האב מיך אנגעשטויסען, אצונד בין איך א קליינער ויזתא. און אז דוא וועסט מיר גרויס מאכען וועל איך זיין א גרויסער ויזתא, א גרויסער !

אחשורש. דער קליינער געפעלט מיר, אז דוא וועסט מיר אבער נישט זיין געטריי. זעהסט ?

ויזתא. איך האב מיך אנגעשטויסען. וועסטו מיר מעגען אריינלייגען א סך אזעלכע ריטער, וועל איך זיין א גאלדענער געשמיסענער ויזתא, א גאלדענער!

אחשורש. נא יא נא, דאס האב איך דאך געזאגט דער קליינער געפעהלט מיר. המן ! דאס קינד נעהם איך ביי דיר צו ער זאל מיך באדינען.

המן. גרויסער קעניג ! נאר אונזערע קינדער וואס עס פליסט אין זייערט אדערן דאס פערזיאנישע בלוט, נאר זיי קענען זיין געטרייא און ניצליך דיר אים לאנד, אבער נישט אנטלאפענע ווערלכע וואהנען ביי דיר אין לאנד און ווילען נאר ניט וויסען פון דיין געזעטץ.

אחשורש. וואס מיינסטו מיט דעם המן, רייד דייטליכער.

המן. עס איז דא איין אומה וואס זיא איז צוזייט און צושפרייט אויף דער גאנצער וועלט, קיין איינען לאנד האבען זיי יעצט ניט, בייא אונז זיינען זייא אויך זעהר פיעל, זיי וואהנען ביי אונז און האבען אונז פיינד, זיי האבען זיך זייערע איינענע געזעטצע, זייערע איינענע מנהגים און האלטען זיך גאנץ פרעמד פון אונז, און דאס וואס מיר עסען רופען זייא אן טרפה און שפייען אוים.

ויזתא. טפו, טפוי מאכען זיי, וויא איך בין א ויזתא, טפו, טפו.

המן. איין טאג אין דער וואך האבען זיי, וואס זייא ווילען מיט קיינעם ניט ריידען, מיט קיינעם ניט האנדלען, און רופען איהם אן שבת. און אז מען וויל ביי זיי עפעס קויפען ווילען זיי אונז ניט פערקויפען, און אז מען רעדט צו זיי ווילען זיי ניט ענטפערן. א גאנצען טאג זיצען זייא נאר ליידיג און שלאפען.

ויזתא. און זיי שלאָפען, און זייערע פערד שלאָפען, און זייערע דיענסטען שלאפען און זיי אליין שלאָפען און חראָפּען און חראָפּען.

אחשורש. נוא יא, דאס האב איך דאך געזאגט.

המן. אכט טאג אין יאהר, מאכען זיי זיך א יום טוב, און געבען איהם א נאָמען פּסח. זיי זאגען אז אמאל זיינען זיי געווען קנעכט ביי פּרעה אין מצרים. און ער האט זיך מיט זייא בערונגען זיי זאלען איהם צווייא שטעדט אויפבויען. זיי האבען אבער דאס געלד ביי איהם צונעגומען און זיינען אין מיטען אנט לאָפען געווארען און האבען איהם נאך איבערגעלאזען צעהן מכות.

ויזתא. עס איז אמת וויא איך בין א ויזתא, אין זיי ליגט אזא רציחה וואס קיין אומה האט עס ניט, מיט שאַרפע שפּיזעלעך צו שטעכען זיי אהן רחמנות דאס טייג און מאכען אן אזוי פיעל לעכער אין דאס טייג אז עס דערלעבט נעבאך ניט אויפצוגעהן, און אז זייא באקען עס אָפּ און עסען אזוי שרייט עס אונטער דיא ציין, קראך, קראך.

אחשורש. נאָ יא נוא, דאס האב איך דאך געזאגט.

המן. איין טאג אין יאהר האבען זיי וואס זיי צו ליינען זיך אויף דער ערד און וויינען און קלאגען און זיינען בייז אויף דיר וואס דוא ביזט אזוי שלעכט און ווילסט זיי ניט געבען קיין געלד זיי זאלען קענען צוריק אויפבויען דעם בית המקדש וואס נביבדנצר האט פערברענט אין ירושלים. און אויך זיינען זיי בייז אויף דיר וואס דוא עסט און טרינקסט אין זייערע זילבערנע כלים פון בית המקדש.

אחשורש נאָ יאָ נאָ דאס האב איך געזאָגט, וויא קען איך זייא צוריק געבען אהן א שום מיה, דאס וואס מיינע עלטערן האָבען בייא זייא צוגענומען אין די שטרייטען, אזוי גרינג זאָל עס זייא אָנקומען ?

ויזתא ניין, נישט און נישט, וואס טוינג זייא בייגקען נאך ירושלים, לאזען זייא קוקען אויף מיר ויזתא, איך בייגק אויך ניט נאך ירושלים.

המן מיינע קינדער, האָבען עס שוין לאנג געזאָגט, אז מע: זאל עס ניט דערלאָזען דען זייא האלטען זיך זעהר גרויס געגען אונז, אונזערע פרו־ען וועלען זייא זיך ניט נעהמען, און זייערע ווילען זייא אונז ניט געבען, פאר קיין ווייבער, אזא גרויסקייט גלייך וויא זייא זיינען דיא מיוחסים און מיר עפּעס......

ויזתא טאטאתיא, איך האב מיך אנגעשטויסען, בייא אונזער שכן איז געוועזן א שעהנע כלה, איך האב זיא ליעב געהאט, איך האב זיא געוואלט נעמען פאר א ווייב, ניין האט דאס מיידעל געזאגט עמלק׳ס איין איניקעל? איך זאל

אפילו וויסען אז איך שטארב נעהם איך ניט קיין מאַן. איהר דארף דאך זיין א כבוד אז זיא נעהמט מיך. א מיידעל זאל זיך ווארפען מיט אזא ויזתא וויא איך בין ?

אחשורש נאָ יאָ נאָ דאס האב איך דאך געזאָגט.

ויזתא אדוני קעניג ! מיר האבען עס ביידע בשותפות געזאגט.

המן דאדורך איז מיין ראטה דוא גרויסער קעניג, דיא אומה אויסצוראמען פון דעם לאנד, עס קען מעהר ניט זיין אז דיא מלוכה וועט אָנווערען א ביסעל מס וואס זייא צאהלען און איך וועג אָפּ אין דיינע אוצרות צעהן טויזענד צענטנער געלד אבי דער קעניג זאל בעפרייט ווערען פון אזא אונטרייער אומה.

אחשורש נאָ יאָ נאָ. דאס האב איך דאך געזאגט, א סימן האסטו, אז איך פארג דיין ראטה. נא אט האסטו מיין רינג, שרייב און חתמ׳ע, און טהו מיט דער אומה וואס דוא אליין ווילסט, און דיא צעהן טויזענד צענטער געלד שענק איך דיר אויך אוועק, נאר קיין טאנץ געהט ניט פאר קיין עסען איך וויל המן, אז דוא זאָלסט מיט מיר מיט שפּייזען און דער קליינער ויזתא וועט אונז ווין אנגיסען. דער קליינער געפעלט מיר.

ויזתא (פאלט אויף דיא קניע) איהר געפעלט מיר אויך איין הארץ פיהלט דאס אנדערע. ~~(הטנים זוהן זינגען דוא ביזט אונזער ליבעט ביז שטענדיג ווארום דיר)~~

[illegible]

דולק פימלל

פעט וואלפלויש

~~[illegible]~~

(איין גאסע אין דער רעכטער זייט ביהנע א שוהל מרדכי לויפט, נאך איהם התך)

התך פאלג מיך מרדכי !

מרדכי נעה זאג אסתר׳ן, אז איך וויל בייא איהר גאר נישט נעהמען נישט קיין עססען נישט קיין טרינקען, נאר נישט זיא מיינט אז זיא זיצט זיך דאָרט אין קעניגס פּאלאטץ איז זיא שוין (געזארגט) געראטעוועט פון דעם טויט. ניין אזוי וועל איך געהן און וויינען און שרייען און קלאגען מיט מיינע אונגליקליכע ברידער צוזאמען, התך האסטו איהר אלעס איבערגעגעבען ?

התך בערוהיג דיך מרדכי איך האב איהר אלעס ערצעהלט וויא דוא האסט מיר אָנגעזאָגט, און איהר אלעס איבער געגעבען, און זיא וואלט געוויס געגאנגען צום מלך נאר דאס געזעטץ פון פּרס ומדי איז, אז ווער עס געהט צום מיך אונגעבעטען מוז געטייטעט ווערען, און זיא איז שוין דרייסיג טעג ניט גערופען געוואָרען.

מרדכי, אזוי זיא האט נאָר מורא פאַר איהר נפש. וועהרענד איהר גאַנץ פאלק איז אין אַזאַ געפאהר, (סכנה) געה זאג איהר התך, אז ניט צוליעב דעם האט זיא גאט אויסגעקליבען פאַר אַ מלכה, אז זיא זאל דאָרטען אין קעניגס פאַלאַסץ געפינען אַ שטיצע פון טויט, ניין, נאר צוליעב דעם, זיא זאל קענען ביים אונגליק זיין דער נאָהענסטער שליח צו רעטען איהרע אונגליקליכע ברידער און וויא באַלד זיא רעכענט ניט אויף דעם, זאלסטו איהר זאָגען אין מיין נאמען, אז ווען דער וואָלקען פון דיא עמלקים וועט אויסברעכען אויף אונזערע קעפּ וועט זיא אלס אידישע פרוי זיין דאס ערשטע אָפּפער, און ביז עס וועט דארפען קומען צום כלל ישראל וועט שוין גאט שיקען איין ישועה דורך איין אנדערן, דען גאט וועט קיין מאָל ניט לאָזען זיין פאָלק ישראל אין גאַנצען אונטערגעהן, שטראפען וועט ער איהם, אבער פערניכטען ביז אין גרונד קיין מאל ניט. פאַר דעם כלל ישראל נעמט זיך גאָט שטענדיג אָן נאר פאַר איין פערזאן, בפרט ניט פאר קיין בעל אמונה, פאר דער פערזאָן קען איך נישט ערוב זיין.

התך איך געה איהר אלעס זאָגען.

מרדכי שטעה התך, געה זאג איהר אז איהר פעטער גלויבט זיך גאָר נישט, אז דער גלאַנץ דאס רייכטהום וואס איז ארומגערינגעלט אין דעם קעניגליכען פּאלאַטץ, זאל אזוי גיך קענען פערבלענדען איהרע ריינע אויגען וואס זייא פלעגען שטענדיג וויינען און קלאָגען אויף דעם וואס מיר זיינען פערטריבען אין גלות. געה זאג איהר, אז געהן מוז זיא, צו אזוי צו אזוי. וועט גאט שיקען דורך איהר דיא ישועה, וועט זיין וואויל צו איהר, וועט זיא פאלען סאר אַ קרבן פאַר איהר פאָלק וועט זיין אז וואויל צו איהר נשמה דען זיא וועט לעבען איין עווינגס לעבען ביא גאט אין הימעל און אין די הערצער פון איהרע ארעמע ברידער דיא יודען אויף דור דורות:

התך איך געה איהר דאָס אלעס איבערגעבען. (אב)

מרדכי מיין טהייערע הדסה, געגוג מיה האט מיך געקאָסט איידער איך האב דיך, נאָך דיינע עלטערנס טויט, ערצויגען. איך האָב דיך ליעב מעהר וויא אַ פאָטער זיין איינען קינד, איך וויים אז עס איז דיר שווער צו פערגעסען די פערזאָן וואס האָט אין דיר איינגעפלאנצט תורה, פרומקייט און גוטע מדות. איך וויים אז דאָס קאלטע מעטאל נאכד זילבער איז ניט אימשטאנד אויסצולעשען דאס העלישע פייער וואס ברענט דיר אין הערצען, אז דוא דארפסט געהן קוקען דעם טויט גלייך אין דיא אויגען אין אַזאַ צייט וועהרענד עס

געהט דיר צום לעבען, אָה גאט! לאז איהר בייאשטעהן דער זכות פון איהר עלטער זיידען שאול המלך. איך האב זיא געהיט, איך האָב זיא געלערענט זיא זאל דיך קענען ליעבען, ליעבען דיין פאָלק ישראל, גא, און אז דיין פאָלק האָט געזינדיגט וואָס איז זיא שולדיג? זיא איז געוויס נאך ניט בעגאנגען קיין זינד, זיא איז ריין און אונשולדיג אזוי וויא דוא אליין ווילסט. נור אין דיינע מלאכים קענסטו פעהלער געפינען, נישט אבער אין אזא אונשולדיגען ענגעל וויא זיא איז.

התך (קומט אריין) מרדכי! אסתר האט דיר ~~געשיקט~~ התך זאגען, אז דוא זאלסט צוזאמען נעהמען, אלע יודען פון שושן, אין שוהל אריין, און זייא זאלען אללע פאסטען. פאַסטען זאלען אלע אפילו קליינע קינדער זאל מען צו נעהמען פון דיא מוטערס ברוסטען: אוועק געהן זאלען חתנים פון דיא חופות און דיא כלות זאלען אויסטאהן זייערע שלייערס, געהם צוזאמען אלע כהנים, און זייא זאלען האלטען שופרות אין איין האנד, און די תורה אין דער אנדער האנד, און אזוי זאלט איהר שרייען צו גאטט, און אויפוועקען דיא אבות פון דיא קברים אז זייא זאלען גאט בעטען פאר זייער פאָלק און פאר מיר וואָס איך געה יעצט צום ~~געשיקען~~ טויט, אין מיין פאָלקס שליחות, דען איך בין שוין געוואוינט צו זיין פערלאָרען. פערלארען בין איך פון מיינע עלטערן פון קלייגערהייט, פערלארען האב איך דיר, פערלירען וועל איך מיין לעבען פון אזא שלעכטער וועלט, וואס אין איהר קען געשעהן אזעלכע מערדערייען, אונגערעכטע רציחות, לאמיר זיך בעסער זעהן אויף דער אמת׳ער וועלט אויף דעם עולם האמת.

מרדכי געה התך און זאג אסתר׳ן אז איך וועל אלעס טהאן וויא זיא האָט בעפוילען. און איך וועל צוזאמען נעהמען אלע אידען פון שושן און מיר וועלען געהן אלע גאָט בעטען, דאס איז אונזער איינציגעס מיטעל געגען דעם פיינד. נאר געהן גאט בעטען אין שוהל אריין. (התך אב)

1.

מרדכי

עלענד, קליין, און גטאַס
איז יענקעלע גאַטעס זוהן
וויא פיינד האבען איהם דיא אומות
און קענען איהם גאר נישט טהון
גבורים מיט זייער גבורה
קענען געגען איהם ניט בייּשטעהן

וויא פיעל מאהל בייא ווילדע טהיערע
איז ער געלעגען צווישען דיא צייהן

וויפיעל מאל האט שוין געהאנגען
איבער איהם דיא שארפע שווערד
וויפיעל מאל פלעגט מען פערלאנגען
איהם אבמעקען פון דער ערד

איהם העלפט פון אלע סכנות
עס זאל איהם גאר ניט זיין:
פאסט יענקעלע א תענית
און לויפט אין שוהל אריין.

2.

דעם שונא צו איבערפאלען
קלייבט מען העלדען אויס
מען גרייט אן שפיזען, פיילען
מיליטער זעהר גרויס

ער ברויכט קיין שווערד אפילו
פאסטען איז זיין געוועהר
תשובה צדקה ותפילה
דאס איז זיין מיליטער

איין זיפץ פון גאנצען הערצען
שיסט ביז אין הימעל ארויף
וויא שופרות היכט זיין קרעכצען
מלאכים וועקט ער אזש אויף

זייא האלטען פאר איהם מלחמת
דעם שונא נעמט ער איין
און ברייננט איהם די נחמה
גלייך אין שוהל אריין.

3.

דער טינער איז פיעל מילדער
קיין טיגער פרעסט ער ניט

דער מענש איז פון איהם ווילדער
ער זוינט נאר מענשען בלוט

הערט נאר הערט א רשעות
וואס א רשע המן קען
אום צו ברייננען אזוי פיעל נפשות
מיט א קריץ פון א פען

לייפערס לויפען און יאגען
עס ברענט אויף זייא דיא הויט
זייא לויפען שנעל און טראגען
דיא בריעף פון דעם שרעקליכען טויט

איהר וועט שוין איהם ניט טויטען
צושטערט איז אייער פלאן
ווייל מיט טרערען לויפט יענקעלע בעטען
גלייך אין שוהל אריין.

4.

שוואך איז ער וויא א פליג
און מיט ריזען שטרייט ער
אין דעם שווערסטען זיעג
זיעגט ער אהן געוועהר

פאר זיינע טרערען שטירצען ריעזען
העלדען פאלען וויא שטרוי
פון זיינע קרעכצען ברעכען שפיעזען
ווען ער גיט צו גאט א געשרייא.

בלעם שילט איהם מיט קללות
עמלק פערפאלגט איהם אן צאהל
המןווארפט גורלות
אומברייננען גאר מיט א מאל

קיין עמלק, המן, בלעם
קענען פון איהם ניט שטארקער זיין
ווייל יענקעלע האפט דעם תהילים
און לויפט אין שוהל אריין.

(מרדכי געהט אין שוהל אריין און זינגט הינטער דיא קוליסען):

א וויסטע בשורה. וועה געשריען
ערוואכט אייך יודען אין דער צייט
שטעהט אויף קינדער פון דיא וויעגען
קלאגט איהר אלטע און יונגע לייט

נאר אונגעריכט אזא שטראף
געקריגען ווירד איהר באלד גלייך
גרייט אייך אן איהר היילינע שאף,
דעם חלף שארפט מען שוין פאר אייך.

קאחר — דרייא מאל שפיל
וועה איז אונז וועה איז אונז
צו וואס זיינען מיר געבארען
אידישע קינדער מיר זיינען פערלארען
ברעכט אלע די הענד מיר זיינען פערבייא
און נאט דו אליין קענסט העלפען דערבייא.

(התך געהט ארויס פון דער שוהל).

התך א שרעקליכע צייט אויף אידען, און דאס אלעס האט דער רשע המן אנגעמאכט, דער טיפוש איז אין איהם פערגלויבט און ער קעהרט איבער וועלטען. איינענטליך איז מרדכי אויך ניט פיעל גערעכט בייא מיר, וואס וואלט איהם געווען נעארט ווען ער בייגט זיין עקשנות אמאל פאר דעם רשע, נור פון וואנען זאל ער רעכענען אז איבער איהם איינעם זאל זיך אויסגיסען דער צארן אויף אלע יודען, רעם ביישפיעל וועלען שוין קענען האבען דיא מרדכיים וואס וועלען זיין אין דיא שפעטערע דורות און קוים וועט איין מרדכי מאכען איין פעהלער וועלען דיא שונאים אויסגיסען דאס באד אויף אלע אידען. נאר איך וויים געוויס אז אסתר וועט דאס אלעס פערבעסערן זיא איז אין טרויער און פאסט און בעט גאט, און מיט איהר אלע אידישע מעדכען, און באלד דארף זיא זיין בייס מלך, זעהט ער זיא ניט פערגעסט ער א ביסעל אן איהר, ווייל ער האט נענוג אסתר׳לעך, נאר ניט אזעלכע וויא זיא איז, נאר קוים דערזעהט ער זיא ווירד ער באלד בעצויבערט פון איהר חן פאר איהר אונשולד און עניות. אה, דער רשע המן געהט.

המן. וואס טוהסטו דא התך?

התך. עס ציהט מיך אלס צו מיין פארינען ארט, צייט דער קעניג האט מיר

גענעבען די נייע שטעלע צו בעדינען אסתר׳ן בייגק איך דאך אמאל צו מיין פארינען ארט מען איז שוין אזוי איינגעוואהנט.

המן. צו קלוג ביזטו המן׳ען צו נארען, וויא מיר שיינט, דארף דיר דיא שטעלע פיעל ליעבער זיין וויא יענע, דען דוא ביזט דאך געווארען א גאנצער ראטה־געבער.

התך. וואס מיינט איהר מיט דעם?

המן. דוא מיינסט אז איך ווייס ניט אז דוא טראגסט פלאטקעס פון מרדכי׳ן צו אסתר׳ן און פון אסתר׳ן צו מרדכי׳ן, דוא ווילסט מיך פיללייכט פערקלאגען פאר דער קעניגין? דעם מלך אנרייצען אויף מיר? דער קעניג איז מיינער, דיא קעניגין וועט זיין מיינע און איהר פון וואנען איהר זייט געקומען אהין געהט! (ער שטעכט איהם)

התך. רשע! (פארהאנג פאלט, פערוואנדלונג)

[illegible] [illegible]

(אין זאאל ביים קעניג, המן קומט אן).

ויזתא. אבער איך האב מיך אנגעשטויסען אז אסתר וועט קומען אהער.

המן. וואס טוהט דער קעניג?

ויזתא. ער טהוט א שידוך און האט חתונה און איך טהו איהם אנגיסען וויין און ער טרינקט און ער זאגט מיר, ויזתא טרינק אויך, און איך זאג איהם א דאנק אדוני קעניג, אז איך וועל טרינקען וועל איך דאך ריידען נאררישקייטען. זאגט דער קעניג, טרינק ויזתא און רייד נאררישקייטען. ניין, זאג איך, וועל נישט טרינקען און ניט ריידען נארישקייטען. טאטאתיא, איך האב מיך אנגעשטויסען.

המן. אז וואס?

ויזתא. אז דער מלך פון פרס און מדי האט ליעב דעם כוס.

[illegible]

המן. שטיל, דער קעניג קומט.

אחשורש. אויפהענגען וועל איך אלע דיא וואס האבען מיר גענעבען דעם ראטה ושתי צו טויטען, אלע פון גרויס ביז קליין (צו דערזעהט המן) זעהסטו מיין טהייערער ראטה־געבער דוא ביזט מיר אמת געטרייא, דוא האסט מיר נאר געהייסען אז איך זאל זיא נאר אויף איין אנדערע פערבייטען, ד. ה. הייסט דיא קרוין ביי איהר צונעמען און געבען איין אנדערע, אבער זיא וואס האבען מיר געהייסען זיא טויטען וועל איך זיי אלע אויפהענגען.

המן. און דוא האסט דען חרטה, גרויסער קעניג? דוא זעהסט דאך אז דוא

האסט געמאכט א בעסערן בייט, אסתר׳ס אונשולד שטעהט ביי מיר א סך העבער וויא ושתי׳ס יחוס, פון נבוכדנצר׳ס בלוט קען קיינמאל קיין גוטעס נים ארויסקומען. אסתר איז מיר פיעל ליעבער וויא ושתי.

אחשורש. וואס הייסט זיא איז דיר פיעל ליעבער ?

המן. איך מיין, דעם קעניג דארף זיא פיעל ליעבער זיין !

אחשורש. נאָ זיא האט ביי מיר פיעל חן.

ויזתא. זיא האט ביי מיר אויך חן, און דוא האסט ביי מיר חן און דער טאַטאַתיאַ האט ביי מיר חן.

המן. עס שיינט מיר אז דיא קעניגין קומט. וויא קומט דאס זיא זאל קומען אונגעבעטען ? דאס מוז עפעס זיין ?

אחשורש. נא יאָ... זיא האט מיך אזוי ליעב אז מען שיקט זיא נים רופען קומט זיא אליין.

ויזתא. איך האב מיך אנגעשטויסען.

אחשורש. נאָ יאָ, אז וואס ?

ויזתא. אז זיא האט דעם קעניג אזוי ליעב אז מען שיקט זיא נים רופען קומט זיא אליין.

המן. און דאס נטזעטץ ?

אחשורש. נאָ יא נאָ, און דאס נעזעטץ ?

אסתר. (ערשיינט, סאלדאטען לאזען זיא נים אריין) אָה ! [illegible]

אחשורש. שרעק זיך נים מיין טהייערע, קום צו מיר, ביזט ביי דיין געטרייען מאַן וואס האט דיך ליעב מעהר פון אלעמען אין דער וועלט. זאָג מיר אסתר׳ל, עס איז דיר נים גוט ? זאג !

אסתר. (זינגט) ניין ניין ניין, עס איז מיר שוין גוט, פערצייהע פערצייהע מיר, וואס איך האב געוואגט נאר אונגעבעטען צו קומען צו דיר.

קאָהר. מיט חסד און מיט רחמים זיי דוא מלך (צוויי מאָל)
ענטזאגע נישט דער קעניגין דוא מלך " "
בעוויז אצונד דיין נימע " "
ענטזאג איהר נים דיא ביטע " "

אסתר. דרייסיג טעג זיינען פערפלאָסען
פון דער צייט ביז אצינד,
זייט אונז האט שטאַרק צונויפ-געשלאָסען
דער טרייער היילינער בונד.

פון דעם גליקליכען מאָמענט
האב איך דיך שוין נים געזעהן,
וואס דא האט פאָרגעהען געקענט
איז מיר שווער צו פערשטעהן.

קאָחר מיט חסד א. ז. וו.

אסתר עס פלעגט מיר אבער ציהען
מיין הערץ פלעגט מיר שיער אויסגעהען,
עס האָט נישט געקענט איינרוהען
נאך איינמאָל כאָטש דיר צו זעהן....
פערצייהע קעניג פערצייהע,
פעראורטהייל דאס הערץ אדער שעטץ,
ווען עס איז בערוישט פון טרייע
וויים דאס פון קיין מענשען געזעטץ.
לאָז זיין, טראכט איך, וואָס וועט זיין,
מיין לעבען איז שוין קיין לעבען,
איך געה צו דיר שנעל אריין.
יעצט גיב מיר דיין אורטהייל אלס איינס וואס דוא וועסט געבען.
הא הא הא !

אחשורש ניין, מיין טהייערע, נים פאר דיר איז דאָס געזעטץ, איך האב דיך ליעב וויא מיין גאנצעס לעבען, זאג מיין שעהן אסתר׳ל וואס האט דיר אהער געבראכט ? זאג וואס איז דיין ביטע, ביז אין דער העלפט פון מיין קעניגרייך שענק איך דיר.

אסתר (זינגט) נישט זא גרויס איז מיין ביטטע, הער אוים מיין ביטטע: אויב דוא ווילסט אז איך זאָל האָבען פערגעניגען איינס נאָר אין דער וועלט, זאלסטו קומען מיט דיין המן טאקע מאָרגען צו דער סעודה וואס איך האב בעשטעלט.

נוא וואָזשע שווייגסטו ? זאגסטו מיר צו ?

אחשורש יא, איך זאָג דיר צו !

אסתר קומסטו מארגען אין דער פריה !

אחשורש יא מאָרגען אין דער פריוז !

בעשטימט ? — בעשטימט — (צוויא מאָל)

אסתר קומסטו מאָרגען אין דער פריה ?

אחשורש יא, מארגען אין דער פריה ! (יא, אויב דוא וועסט ביז בעשטימט)

קעניג וועט נאָר זיין א גלעזעלע וויין ? (צוויא מאָל)

עס איז א פראַגע אויב עס וועט זיין וויין • •
אי אי וועט דאָרט זיין וויין.
נאָך וואס פאר א גוטער וויין.
אונטערהאלטען וועלען מיר זיך פיין און אויך פריילין זיין,
וויוואַט, וויוואַט, וויוואַט, הא הא הא

(זיא געהט ארויף לאנגזאם אויף דיא טרעפ, אלע נאָך)

(פאָרהאַנג פאלט.)

דריטער אקט.

(המן'ס קינדער ביי א גרויסען טיש)

המן (פון דער פערנע) שרייבט זשע ניך געשווינד
וואס מען זאָגט אייך פאָר אצינד
שרייבט זשע ניך געשווינד,
טונקט א יעדער
איין דיא פעדער
שרייבט און קלעקט ניט, בעשיט מיט זאמד,
שרייבט זשע ניכער
אין דיא ביכער
איילט אייך איילט אייך ניט געזאמט
איילט אייך איילט אייך איילט אייך ניט געזאמט.

המן (סאלא) צו פערטילינגען (קאָהר דאס זעלבע)
און צו הרג'ענען (קאָהר דאס זעלבע)
אלע יודעלאך פון אונזער קעניגרייך
נישט קוקען ווער עס איז אָרעם און ווער עס איז רייך.
אלטע יודען טרעטען ווארפען אויף דעם מיסט,
ווייבלאך, מיידלאך, טוידטען קינדער פון דיא בריסט,
מענער מענער מענער ווייבער.... טרעטען.... טוידטען....

קאהר (שרייבט זשע ביז איילט אייך ניט געזאמט).

המן ~~דלפון~~ ויזתא

דלפון נגעדינער פאָטער אלעס איז פערטיג, מען דארף נאר בעשטימען דעם דאטום אין וועלכען מאָנאט עס זאל געשעהען דיא הריגה.

המן שנעל זאל איינער נעהן פון אייך, און רופען אהער דעם שטערן-זעהר און ער זאל ווארפען גורל, אין וועלכען מאָנאט עס קען בעסער זיין, ווייל דאס זיינען אידען, אזא פאָלק וואס זייא האבען אזא גאָט, ווען זייא בעטען איהם טהוט ער זיי צוליעב, און איז מבטל דיא גזרה. דארום מוז מען אויסזוכען אזא מאָנאט וואס זייא האבען קיין זכות ניט צו בעטען. גוא געהט נאָך אבער שנעל.

(המן מיט אלע קינדער אויסער דלפון געהן אוועק, דלפון לייגט צוזאמען אלע פאפירען, אויפטריט ויזתא.)

ויזתא טאטאָתיאָ ! טאטאָתיאָ !

דלפון וואוהין לויפסטו עס אזוי ?

ויזתא וואוהין איך לויף אזוי ? איך לויף אזוי ?

דלפון קוק נאר אָן, ווענען דארפסטו ? וואס פאר א געשעפטען האָסטו ?

ויזתא ווענען איך דארף איך דארף, יא איך האב מיך אנגעשטויסען, וואס איז דיין געשעפט ?

דלפון זעה נאר דאס גרויסקייט פון איהם, עס שטעהט איהם שוין נאר ניט אָן צו ענטפערן, א קליינינקייט אחשורש'ס נאַר.

ויזתא אז דוא וועסט מיר רופען נארר וועסטו מיר דארפען געבען לעקאך.

דלפון חא חא, א חכם ויזתא, א חכם !

ויזתא אז דוא וועסט לאכען פון מיר וועל איך מיך אנשטויסען.

דלפון געוויס, איין אָקס שטויסט זיך אָן.

ויזתא ניין, איין אָקס שטויסט יענעם אָן, און איך שטויס מיך אליין אָן.

דלפון חא חא, א חכם ויזתא, חא חא !

ויזתא פאר וואס לאכסטו פון מיר, טאָר מען דען לאכען פון א ברודער? די גאנצע וועלט האבען ליעב ויזתא'ן, דער טאטאיאָתיא מיט דער מאמותיא האט אויך ליעב ויזתא'ן אפילו דער מלך האט מיר אויך ליעב, נאר דיא ברידער האבען מיך פיינד. איך זאג אייך, אז ווען איהר וועט אזוי שפאָטען פון מיר וועל איך אייך אבטהאן א שפיציעל איך וועל אוועקגעהען פון אייך און מעהר נישט קומען, את דאמאלס וועט איהר אלע טאקע בלייבען אהן א ויזתא.

דלפין זאג מיר ויזתא, ווער האט דיך אויסגעלערנט ריידען ?

ויזתא ווער עס האט מיך אויסגעלערנט ? טאקע איך אליין. איך קען נאך ריידען, און א סך ריידען.

דלפון נוא, רייד רייד דוא נאר, חא חא חא ! א חכם ויזתא, חא [illegible] ? (אַב)

ויזתא נוא בין איך א נאר. אבי איטליכער האט מיך ליעב, ווייל, ערשטענס, (ציילט אויף דיא פינגער) האב איך גליק, צווייטענס, האב איך אגוט הערץ דריטענס, האב איך א גוטען אפעטיט צום עסען, פיערטענס, האב איך... פינפטענס, זעקסטענס, האט מיך דיא גאנצע וועלט ליעב, ווייל איך בין א גוטעטשקער ויזתא.

(ער זינגט :)

שפארען וועל איך מיך מיט קיינעם ניט דערפאר
איך לייקען עס ניט אָב אז דאס איז וואהר
וואו מען נעהט
וואו מעהן שטעהט
אין יעדען לאנד איז בעקאנט
אז ויזתא איז א נארר,
יעדער אבער האלט פון איהם, דאס איז א כלל
ווייל ער איז בטבע אָהן א גאל.
ער איז גוט
שטילל בארוהט
שאדעט ניט
קיינעם ניט
בעליעבט יאָ איבעראל.
איידער צו האנדלען מיט א קלוגען דיעב
א כלב א שווינדלעראתיא
האָבען צו טהאן האָט יעדער בעסער ליעב
מיט א גוטעטשקען ויזתא
כאָטש ויזתא איז א נארר ויזתא,
האָט מען איהם טאקע ליעב דערפאר ויזתא.

2.

אז א סוחר פיהרט זיין מסחר זעהר הויך
און זוכט צו זיך א שותף א בעל מוח

צום דעם ציעל
שותפים פיעל
שטעלען זיך פאר
וואס זייא נאר
זיינען פעהיג אויך.
וויפיעל שותפים האבען זיך שוין פארנעשטעלט
אלע זיינען רייך און האבען געלד
דער איז נאך
קלוג אין תוך
דער איז גוט
אין געשעפט געניט
איינס נאר אין דער וועלט,
מיין שותף דארף פון מיר ניט קלינער זיין
טראכט ביי זיך דער גנב'אָתיאָ
פאר א שותף געפעלט מיר דער יונגער מאן
ווייל ער איז א גוטעטשקער ויזתא
כאָטש ויזתא איז א נארר ויזתא
האט מען איהם טאקע ליעב דערפאר ויזתא.

3.

א יונגע ווייבעל האט א מאן פון זעכצינ יאהר
און ליעבט זיך אין א יונגען מאנטשיק גאָר,
וואס איז עס
פאר א חטא
אז מען רעדט
און מען גלעט
זיך וויא טויבען א פאָר
איך וואָלט געקומען אָפט צו אייך אין שטוב אריין
זאגט צום ווייבעלע דער יונגער מאן,
נאר איך היט
מיך גאנץ גוט
אייך טאהן א קיש
פאר אייער איש

ער וועט אייפערזיכטיג זיין.
נישט קשה קוסט צו מיר אין שטוב אריין,
טרייסט איהם דיא ווייבעלנואַתיאַ,
האט קיין מורא פאר מיין אלטען מאַן
ווייל ער איז איין אלטיטשקער ויזתא,
כאַטש ויזתא א. ז. וו.

4.

אויף די מענשען וואס איך זעה דא פאר מיר היינט
זיינען אויך צופריעדען וויא מיר שיינט
נאר אָהן שיעור
נאר פון מיר
וויא איך זעה האבען זיי מיך נים פיינד,
איך שפיעל פאר זיי קיין דראמא און טראגעדיע ;
איך רייד מיט זיי נים קיין פילאָזאָפיע
איך טהו זיי
גאר נישט וועה
אוּן איך שפיעל
מיט געפיהל
מיין ראָלע און זינג מיר צו
און אפילו דיא דאמען מיט דעם גאַנצען כח
שרייען בראַוואָ בים בראַוואָתיאַ
וועלען פלעסקען מיט דיא הענטלאך גאַנץ חויף
ווייל איך בין א גוטעטשקער ויזתא
כאַטש ויזתא א. ז. וו.

(ער וויל אוועקגעהן בעגעגענט ער המן מיט זרש)

זרש וויערער א סעודה און אבער א סעודה, א מעהר בלייב שוין דאָרט געכטינען אויף שטענדיג, דוא ביזט דאך נאר א גאסט אין שטוב.

המן ~~וואס מחוספטו ויזתא~~ ?

ויזתא איך האב מיך אנגעשטויסען אז מאָרגען וועלען אלע אוועקגעהן צום מלך אויף דער סעודה און איך וועל בלייבען נאר אליין. האב איך דיר געוואָלט בעטען אז דוא זאלסט מיך אויך מיטנעמען.

זרש וויא זיא האט זיך צוכאַפּט מיט דיא סעודות נאר איהם דארף זיא — זאָג

נאָר מיר וואס האסטו עס בעקומען ביי איהר אזא חן, לאז מיר אויך וויסען וועסטו מיר נאך בעסער געפעהלען.

המן איך זאל דיך מיט נעהמען, האב איך קיין רעכט נים, ערשטענס, האט די מלכה נאר מיר אליין געבעטען און צווייטענס, בעט דעם מלך, ער האט דאך דיר ליעב, וועט ער דיר אויך מיט נעמען.

ויזתא יא טאַקי איך וועל זאגען, אדוני קעניג, דו אליין געהסט צו דער מלכה אויף דער סעודה, און מיך ויזתא לאזטו אין דער היים.

זרש שטיל דוא נארר : דוא הערסט דאך דאכט מיר אז דיא מלכה האט דעם פאטער אליין געבעטען, ווייל זיא האט איהם ליעב.

ויזתא טאטאתיא, איך האב מיך אנגעשטויסען.

המן אז וואס ?

ויזתא אז דיא מלכה האט ליעב דעם טאטאתיא.

המן פון וואנען ווייסטו עס ?

ויזתא ער האט עס אליין געזאָגט.

המן קלוג און קלוג און פאָרט איין נארר, מיט א קינד רעדט מען נים אזעלכע נארישקייטען, ווייבערשער שכל.

זרש דוא רעדסט נאך, מען זעהט דאך דיר זעלטען אין דער היים, טאג און נאכט לינסטו נאר דאָרטען אזא פראָסט מיידעל, דארף נאָר פלוצים ווערע איין קעניגין, געוויס פערשטעהט זיא קיין דרך ארץ נישט, פאר וואס בעט זיא מיך נישט ? זיא ווייס דאך אז דוא האסט א פרויא, הא ? וואס שווייגסטו ?

המן דוא זעהסט דאך, אז דוא רעדסט און רעדסט און איך ענטפער דיר נים, נים פאר דעם ווייל איך האב דיר נים וואס צו ענטפערן, נאָר איך וויל מיר איינפאך נישט קאליע מאכען מיין מויל, איך האב בעסערע פערגעניגען צו ריידען מיט דעם נארישען קינד ווייל ער איז נאררישׁ, אבער דוא ביזט אויך נאררישׁ נאר פון דיר רעדט ארויס דיא ניפטיגע אייפערזוך, וויא קלוג איהר זאלט זיין, און אז עס קומט נאר צו דעם פונקט ווערט איהר א ניפטיגע חיה א בהמה איך מאך מיר פון דיינע רייד גאר נישט.

זרש דוא מאכסט ווענינ פון מיינע רייד א חיה, א בהמה, אוי.... (חלשט)

ויזתא טאטאתיא שוין ?

המן וואס שוין ? -

ויזתא דיא מאמאָתיא האט געמאַכט אפגראָתיאַ.

המן זרש, נא נענוג דיר נארריש צו מאכען דוא זעהסט דאך אז דיין מאן האט אין אזא קורצער צייט עררייכט אזא מדרנה, מיניסטער, ראטה-נעבער, משנה למלך, און דעם נרויסען כבוד טהייל איך נאר מיט דיר אליין, אנדערע פרויען וואלטען זיך נליקליך נעשעטצט, און בייא דיר איז עס נאר ניט אננעליינט.

זרש יא, אבער אסתר!

המן נא וואס איז אסתר? אסתר האט דאך איהר אחשורש.

ויזתא און אחשורש האט מיר ויזתא.

המן און דאס וואס זיא בעט נאר מיך אליין צו דער סעודה. איז וואהרשיינליך דא איין אורזאכע, פיקייכט דארף מען ריידען וועגען אנגעלעגענהייט פון דער מלוכה וואס ניט יעדען איינצינען מעג מען עס אנפערטרויען. דען דיא מלוכה האט איהרע נעהיימניסע וואס ניט יעדער איינער דארף הערען.

זרש איך וויים! איך וויים!

המן נוא וואזשע רעדסטו, זעהסטו איך בין יא שטארק נעקריינקט, און פון דעסט וועגען ערצעהל איך דיר נאר ניט, מיין נאנץ נרויסקייט, און דעם נרויסען כבוד וואס מען ניט מיר אב איז בייא מיר נאר ניט אננעליינט. דא זאלאנג וויא דיא זאנגע וועט שיינען אויף דעם פערפלוכטען יודען מרדכי, קען איך עס ניט אויסהאלטען זיין בליק פול מיט שנאה בויערט מיין ברוסט דורך.

זרש נא און דוא נרויסער חכם זאלסט דערמאנען פון אזעלכע נארישקייטען, דוא מאכסט דאך דאכט זיך נישט פון אזעלכע נאררישקייטען, איז ער דען דיין גלייכען?

המן מיך ארט ניט דעם כבוד וואס ער ניט מיר ניט אב, ווייל איך בין צו נרויס זיך צו מאכען פון אזא נארישקייט, נאר אזא ניכטס, זאל האבען אזא האזע מיך צו פעראכטען.

זרש נא מיט איהם דארפסטו אזוי פיעל נעשעפטען מאכען, דוא האסט דאך שוין דיינס נעטהאן, אין א קורץ שטיקעל צייט וועט ער שוין מיט זיין אומה אויף דער וועלט ניט זיין, דעם אמת זאג איך דיר, אז אנצוהויבען מיט א נאנצער אומה איז זעהר שווער, און דוא האסט אנגעהויבען מיט אזא פאלק וואס זייא האבען אזא נאט וואס ער בעוויזט זייא איבערנאטירליכע וואונדער איך האב מורא, אז דוא זאלסט ניט בלייבען צום נארר.

ויזתא אט בין איך דא

זרש אוועק!

המן לאז דאס קינד פרענען.

ויזתא טאטאתיא, אין איך האט נעזינדינט, פאר וואס לאזטו אויס שעכטען אלע אידען?

המן זעהסטו מיין מוזיניק, דו ביזט א קינד מוז מען דיר ערקלעהרען, אמאל אז די אידען האבען נעהאט זייער איינען קעניגרייך, און האבען נעפירט מלחמות מיט אונז האט זייא זייער נאט אננעזאנט, ווען זייא וועלען נאר דער טאפען איינעם פון דיא עמלקים זאלען זייא איהם פון דער וועלט פערניכטען, נא יעצט אבער אז מיר האבען דיא מאכט, דארפען מיר דאס זעלבע מיט זייא טהאן.

ויזתא הייסט דאס אז יעדער הונד איז אויף זיין מיסט נרויס, איא איך האב איך האב מיך אנגעשטויסען, אמאל זיינען זייא נעוועזען נרויס אויף זייער מיסט, היינט זיינען מיר נרויס, זיינען מיר הינד, מיין איך מיסט, מיין איך מיסט, מיין איך נראז, מיין איך הינד, מיין איך....

זרש זעהסטו, אז מען לאזט זיך אריין אין ריידען מיט איין נארר, טעה שוין נעהן

המן לאז דאס קינד ניט זיין פרעמד פון דער נעשיכטע, און פון קינדהייט אן דארף מען זעהן איינפלאנצען אין איהם וואס מיר עמלקים טראגען אויף די אידען, פון דער ערשטער מינוט אן ווען זייא זיינען אין נאציאן נעווארען פערנעסען זייא ניט זייער האס נעגען אונז, אונד אז איינער פון זייערע קעניגע האט איבער נעלאזען אין דער מלחמה, א לעבעדיגען איינעם פון אונזערע קעניגע אגג, האט דערפאר נאטט בייא איהם דיא מלוכה צונענומען, נאר וואס פאר איין מיינונג וואלט יעצט מיין פאלק איבער מיר נעהאט, אז איך וועמען דאס גליק האט נראדע צוגעשפיעלט, זאל פון זייא קיין ראבע ניט נעמען, אלזא פון זייא איז שוין קיין רעדע. דיא בריעף זיינען שוין צושיקט אין נאנצען לאנד, און אין א סורץ שטיקעל צייט וועלען זייא אלע שוין אויף דער וועלט ניט זיין, נאר דערווייל, ביז יענער צייט, פערביטערט ער מיר מיין זיס רוהיג לעבען, זיין בליק פול מיט שנאה און פעראכטונג צערשטערט מיר מיין זיסע נעגענווארט.

זרש נא אזא פערזאן קענסטו ניט בייא קומען, איך וויים ניט וואס קלעהרסט אזוי לאנג.

המן מיין שווערד וואלט שוין לאנג פערזוכט זיין אונריין בלוט, נאר ער דרעהט זיך מיר עפעס צופיעל בייא דעם קעניג אין פאלאסט, און ווייל עס ווירד

איהם ניט פערבאַטען, רעכען איך, אז ער האט פיעלייכט עפּעס א זכות ביי דעם קעניג, און איך וויים עס ניט.

זרש אבער דער מלך קען דאך ניט פערביי'טען דיין כבוד און לעבען, אויף אזא מענשען, דוא געה ארויף צום מלך, און קלאג דיך פאר איהם, איך בין זיכער אז ער וועט דיר דאס געוויס טהאן, מאך שוין פארטיג א תליה, און ווער איהם פטור.

ויזתא איך האב מיך אָנגעשטויסען.

המן אז וואָס ?

ויזתא אז מען וועט איהם אויפהענגען וועט ער זיך שוין מוזען בוקען צו דיר.

זרש נוא וואס געהסטו שוין ניט צום מלך, ער מוז שוין געוויס בייגקען נאך דיר ער האט דאך דיך ליעב (אב)

ויזתא איך האב מיך טאקי אנגעשטויסען, אז איך האב דיר אויך פיינד, דער־פאר וועל איך מיר אוועקגעהן צום מלך ווייל ער האט ליעב דעם נוטעטשקען ויזתא, און ביי איהם וועל איך שוין אויף עוויג בלייבען און דוא טאטאָתיאָ וועסט בלייבען אָהן א ויזתא (אב)

ליעב

דלפון דער שטערנזעהער איז געקומען.

שטערנזעהער (אלע זיהן קומען אריין) איהר האט מיר געשיקט רופען ?

המן יא איך האב איך געשיקט רופען איהר זאָלט גורל ווארפען אין וועלכען חדש עס איז בעסער מען זאל בעשטימען דיא הריגה, אלעס איז שוין פער־טיג עס פעהלט נור דער דאטום, נאָר שנעלער, דיא צייט שטעהט ניט.

(שטערענזעהר זינגט)

(עס ערשיינט דער מאנאט)

ראש חדש ניסן איז געפאללען
ניסן איז ניט רעכט
ווייל אין דעם חדש אין דעם נייען
איז יודען גאר ניט שלעכט
נאט האט זייא פון מצרים אויסגעלייזט פון קנעכט
אין חדש אייר פלעגט זייא דער מן בעלעבען.
אין סיון איז זייא דיא תורה געגעבען
אין תמוז איז ירושלים'ס מויער
טיעף אין דער ערד אריין
האבען זייא סייא וויא סייא א טרויער
תמוז קען ניט זיין.

קאהר יא דער חכם האט טאקי רעכט
אין דיא חדשים איז שלעכט
וואָרפט זשע דעם גורל נאך אמאָל אויס
פיעלייכט וועט בעסער ארויס.

שטערנזעהער ראש חדש אב איז אונמעגליך
אלול קען אויך ניט זיין
ווייל משה איז דאמאלס אין גאטס שליחות
דאס ערשטע מאל געגאנגען
און אויך האט ער דיא צווייטע לוחות
גענומען אין דיא הענד אריין
אין תשרי פערגיט גאט דיא חטאים
אין חשון האט דאס מבול פערפלייצט דיא רשעים
אין כסליו פלעגט מען אויפבויען
דאס בית המקדש פיין
און אויב איהר האט צו מיר צוטרויען
כסליו קען אויך ניט זיין.

קאהר יא, דער חכם......(ביז בעסער ארויס)

שטערנזעהער ראש חדש טבת איז געפאלען
טבת קען ניט זיין
ווייל דאמאלס האט דער מלך בבל
בעלאגערט דיא שטאדט ציון
דער איד איז דאמאלס בלויז איין אבל
וואס זשע האט מען אויפגעטהאָן
שבט איז ביי דיא פירות ראש השנה
מען פלעגט צו ברייגגען א מתנה
אלע מעשרות און בכורים
אין בית המקדש אריין
דאמאלס זינגט מען פאר גאט שירים
אין שבט קען ניט זיין.

קאהר יא, דער חכם......

ר"ח אדר.

קאהר אדר — אדר — אדר....

שטערנזעהר אדער וויזט שוין עפעס רעכטס
איך וויים קיין נוטס און אויך קיין שלעכט
ראש חדש אדר קען שוין זיין
יא אדר איז דער בעסטער פלאן.

קאהר נוט נעטהאן
דער טערמין
עס קען שוין בעסער גאר ניט זיין
נעהמט זשע גיך
יעדער דעם בוך
ר״ח אדר שרייבט אריין.

המן (פראזא) פערזאמט קיין אוינענבליק
לאזט דעם שטן קיין גליק
פער חתמ׳עט דיא בריעף אצונד
און צו שיקט זייא גיך געשווינד.

נא וואו זיינען דיא לויפערס לאזען זייא שנעל אריינקומען און צוטראגנען דיא בריעף אין גאנצען לאנד.

קאהר (זינגט) איינס בלייבט נאך יעטצט
חתמ׳עט זשע צו לעצט
חתמ׳עט זשע...(זיעבען מאל) צו לעצט....!

[illegible]

(עס הערט זיך א שטימע)

בת קול וויא נאריש איז דער מענש מיט זיין וויסען
זיין גאנצע חכמה איז נאר א שפאס.
וויא קען דען א מענש פריער נאר בעשליסען
אז בעשלאסען האט נישט גאט.

טעדטען ווילסטו יטנקעלען מיין איינציגען זאהן
עווינ וועט ער לעבען — זא עווינ וויא איך בין

דיין פלאן רשע איז צושטערט
דער גזר פון איהם איז אויף דיר איבערגעקערט

המן׳ס זעהנע זינגען) נעהמט אייך בריוועלעך יעדער בעזונדער
מיט דיא אדרעסען אין דער גאנצער לאנד.

לייפער, לויפט גיך און געשווינד
גיט אב יעדען צו דער האנד
יעדערער שר — הא הא הא
יעדער הארר — הא הא הא
וואס צו איהם איז געשריעבען היינט
און צו יאנט — הא הא הא
און צוטראגט — הא הא הא
דיא אדרעסען אין גאנצען לאנד.

פארהאנג פאלט

[illegible]

ענדע פון דריטען אקט.

פיערטער אקט.

(דעם קעניגס שלאפצימער, ער ליגט אויף א בעטעל צווייא נעגערלאך שטעהן נעבען איהם און פאכען איהם.)

ביידע דיא שטילע זאנפטע קעניגין דיא נאכט
האט דער מיך פאר איהר בלויען שאלל געבראכט
אויסגעשטיקט מיט שטערענדלעך איז זיא
און וויא א הויך גראז דעקט זיא דיך צו
דיא בלומען שענקען דיר אויך צום געשאנק
זייער שמעקענדיג דופט צום שלאף געטראנק
דער שטארקער שלאף נלעט דיר דיא גליעדער אויס
דיא רוהע פערווינט דיך אין איהר שויס
שלאף מלך שלאף בערוהט.

צווייטער דער שלאף, דער מאכט דיר גוט,
ביידע דיא פאלמען בלעטער האבען דיא הענר פערשפרייט
גלייך וויא צום הימעל זאגען זייא א געבעט
זייא בעטען גאט וואס זיין אויג שטענדיג וואכט
מיר ווינשען דיר מלך א גוטע נאכט.

קעניג נא געגוג צו זינגען, און צו פאכען, געהט אייך איך וועל שוין אנטשלאפען ווערן (ליינט זיך) אבער ניין מיר נעמט זיך קיין שלאף נים, זאל איך מיינע

אזעס איז דערפאר ווייל איך בין היינט אזוי שפעט נעזעסען בייא אסתר׳לען אויף דער סעודה, און איך האב נעטרונקען איין איבעריג ביסעל ווײן (פויזע) נא יא נא דאס האב איך דאך נעזאגט יא נא. (ער זינגט) איך ווייס ניט ניין...... מארגען בעט איך דיר ווידער צו דער סעודה מיט המן׳ען — ניין המן׳ען דארף זיא ניט בעטען. איך בין דיין מאן.... לייגט זיך) (זינגט) עס איז א פראגע אויב עס וועט זיין ווײן.... אך וויא שעהן זיא מאכט עס מיט איהר קולכען און מיט דעם קעפעלע שאקעלט זיא צו ווײן.... ווײן.... נורינק מיין מאן אוים דעם ווײן, דער ווײן איז גוט טרינק...... טרינק.... (שפרינגט אויף) אהא איך טרינק איהר מיינט אז איך בין שוין שיכור ? אה ניין איך האב נאך מיין פערשטאנד בייא מיר, איך זעה וויא המן ווארפט איינעלאך אויף אסתר׳ן אוי איז דאס איין דורכנעטריעבענער קלוגער יונג. (לאזט זיך פונקט צו טומלען שפרינגט ווידער אויף) אהא סעודות אונטער מיינע פלייצעס, פערניפטען ווילט איהר מיך ? דיא קרוין ווילט איהר, דיא מלוכה! ווער וואס.... ווער וויל ? ווערען נעקוסט זיך ? (זעטצט זיך) אה דאס קומט אלץ וואס איך האב שוין א פאר נעכט נישט נעשלאפען, איין איבעריג ביסעל ווײן אויף נעטרונקען, נא נעוויס מוז אויך אין דיא געדאנקען פארקרמען דער טייפעל ווייס וואס, שלאף בעסער שלאף א גוטע נאכט (לייגט זיך און שפרינגט ווידער אויף) אויף מיין לעבען קלערט מען, פערניפטען וויל מען מיך, וואס האב איך דען אזוינס נעטאהן.... פאר וואס בין איך אזוי זינדיג אז איך זאל ניט האבען א נעטרייען מענשען, וועלכער זאל מיר אלעס ערצעהלען וואס אונטער מיינע פלייצעס טהוט זיך איך וואלט היינט מיר דעם וועלכען ? ווערען ? שלאף בעסער שלאף (לייגט זיך) אוי נישט איין מאל האט מען שוין נעטראכט אויף מיין לעבען, פלעגט זיך דאך נעפינען איינער וועלכער האט מיך פון דעם אבנעהיט.... הא... ווער..... וויא הייסט ער ? (זעצט זיך) איז דען מעגליך מען זאל האבען אזא זאך פערגעסען ? אזא מענשען וועלכער האט מיר מיין לעבען נערעטעט ? הא ?

(ויזתא קומט אריין און געהנעצט)

ויזתא איך האב מיך אנגעשטויסען וואס ווילט איהר ?

קעניג נא יא נא וואס ?

ויזתא איך וויל שלאפען

קעניג פאר וואס שלאף איך ניט ? (אפארט) דער קליינער נעפעלט מיר.

ויזתא פאר וואס איהר שלאפט ניט, ווייל איך קען ניט אנשלאפען ווערען, איך אויך ניט.

קעניג פאר וואס קענסטו ניט שלאפען ? דער קליינער געפעלט מיר,

ויזתא ווייל איך טראכט און טראכט, אז אלע וועלען אוועקגעהן אויף דער סעודה צו דער מלכה, און איך וועל בלייבען א׳ין דער היים. האב איך נעבעטען דעם טאטאתיא ער זאל מיר אויך מיט נעהמען, האט ער נעזאגט אז נאר איהם אליין האט דיא מלכה נעבעטען.

קעניג פון איהם וועל איך קענען עפעס ערפאהרען, דער קליינער נעפעלט מיר, זאג מיר נאר ויזתא, דיין פאטער האט טפעס ליעב דעם קעניג ?

ויזתא ער האט ליעב דעם קעניג ער האט מיך ליעב, און ליעב.

קעניג נא און דיא קעניגין האט ער אויך ליעב?

ויזתא טסי, דיא מאמאתיא קען נאך דערהערען, ווייל נעכטען האט זיא שיעור נעמאכט אפגראתא ווייל זיא איז נעווארען בייז און האט נעשריען אויף דעם טאטאתא אזוי, אז מען זעהט דיך גאר ניט אין שטוב, א גאנצען טאג לנסטו איבער בייא דער מלכה.

קעניג (אויפשפרינגענד) פעררעטה ! גיפט !

ויזתא (פאלט) וויא איך בין א ויזתא אז איך בין גאר ניט שולדיג.

קעניג אזוי יעצט איז מיר שוין אלעס רעכט, גע גע ברייננ מיר אריין.

ויזתא אט גע איך אריינברייננען.

קעניג וואס?

ויזתא דיא רוט.

קעניג דאס ספר הזכרונות ברייננ מיר אריין. איז דען מעגליך אז אלע זאלען מיר פאלש זיין. איך זאל ניט האבען איין גוטען פריינד, נא גיך ברייננ אריין (ויזתא אב) דאס קינד האט דעם אמת נעזאגט. איך זעה אז צייט א פאאר נעכט קען איך ניט שלאפען, נאר יעצט איז שוין בייא מיר רעכט.

ויזתא (קומט מיט דעם ספר) איך האב מיך אנגעשטויסען אז איך וועל לייענען פון נבוכדנצר וויא ער האט נעגעסען גראז.

קעניג לייען וואס דוא ווילסט לייענען.

ויזתא (לייענט, דער מלך פערמישט ארוים) און עס האט זיך נעטראפען.

קעניג נא עס האט זיך נעטראפען.

ויזתא און עס האט זיך נעטראפען טאטאתא וואס איז דאס.

קעניג וואס טאטאתא?

ויזתא ניין איך האָב געזאָגט אז עס האט זיך געטראפען.

קעניג נאָ ווייטער.

ויזתא און עס האט זיך געטראַטראַטא

קעניג נאָ ווייטער.

ויזתא לאָז זיין דאָ — אויף דער גרויסער סעודה וואָס דער קעניג האט געמאכט צוליעב דער קעניגען אסתר האבען בגתן ותרש זיינע סריסים געטראַכט צו פערגיפטען דעם קעניג אחשורש, צום גליק האט זיך אונטער געהערט איינער וואס איז געשטאַנען ביים טויער פון דעם מלך מיט דעם נאמען מרדכי און ער האט דאס ערצעהלט דער קעניגין, און האט דעם קעניג גערעטעט פון דעם טאדט, און זייא האָט מען אויפגעהאַנגען.

קעניג נוא און ווייטער.

ויזתא האט מען אויפגעהאַנגען.

קעניג וואו שטעהט דאס געשריעבען ?

ויזתא אט דאָ — האָט מען אויפגעהאַנגען.

קעניג וואָס? מען פערלייקענט מיר גאָר דיא מענשען וועלכע זיינען מיר געטריי ווער האָט דאָס געוואָגט איהם אויף צו הייגגען ?

ויזתא ניין איך האָב מיך אָנגעשטויסען; מען וועט איהם ערשט הייגגען.

קעניג וואס ? דעם מענשען וואָס האָט גערעטעט דעם קעניגס לעבען וועט מען אויף הייגגען, וואו שטעהט דאס?

ויזתא עס שטעהט נאָך ניט, מען וועט ערשט אויפשטעלען א גרויסע תליה און מען וועט איהם אויף הייגגען.

קעניג וואָס ? נאָך ניט גענוג וואָס מען האָט איהם ניט קעניגליך בעלאָהנט וועט מען נאָך איהם אויפהעגגען ? און ווער וואָגט עס צו טהאָן ?

ויזתא טאַקי דער טאַטאַתיא אליין.

קעניג נאָך איין בעווייז, און וואָס האָט מען דעם מענשען געגעבען ?

ויזתא האָט מען איהם געגעבען גאָר נישט.

קעניג זעה נאָר ווער איז דאָרט אזוי פריה בייא מיר אין הויף ?

ויזתא דער טאַטאַתיא דער טאַטאַתיאָ איז דאָ

קעניג וואָס דרעהט ער זיך עפּעס אזוי פריה ארום דאָ, הייס איהם אריין קומען.

ויזתא טאַטאַתיא גוט מאָרגען, אזוי פריה ביסטו אויפגעשטאַנען צו אסתר'ס

סעודה ? אזוי פריה ביזטו שוין הונגעריג ? אי האט דער טאַטאַתיאָ גוטען אַפּעטיטאָתאָ.

(אויפטריט המן.)

קעניג (גיט א מאך צו ויזתא'ן מיט דער האנד)

ויזתא און ויזתא איז אוועק געגאַנגען

קעניג (זעצענד) וואס איז דיין בעגעהר מיין טהייערער ראטה געבער ?

המן א קליינע ערגערניס, האט מיך ניט געלאָזט דיא גאַנצע נאַכט שלאָפען, יעצט בין איך צו דיר געקומען זאלסט מיר איין קליינע ביטע צוליעב טהאָן.

קעניג אויך ניט געשלאָפען, א גליק וואס איך בין אויך ניט געשלאָפען (צו המן) א קליינע ביטע האב איך אויך צו דיר, דאַכט מיר אז איך בין בילכער פון דיר, אז דוא זאלסט מיר פריהער אוסהערען.

המן לאַנג לעבען זאָל דער קעניג. בעפעהל און איך טהו.

קעניג (אפארט) איך וועל שוין יעצט מיט גאָטעס היקף לאַנג לעבען (צו המן'ען) זאָג נאָר מיר יעצט מיין טייערער ראטה געבער, איך ליעג מיר דאָ אזוי און טראַכט וואס פאר איין כבוד איך קען אנטאָהן דעם מענשען וואס ער האט בייא מיר פערדיענט איך זאָל איהם מאַכען נאָך גרעסער וויא גרויס ?

המן (פאר זיך) נאָך גרעסער וויא גרויס, וויל ער מיר מאַכען, וואס קלערט מען עפּעס אוים ?

קעניג (אפארט) ער מיינט געוויס אויף זיך אליין אגו לאַמיך זעהן וואס ער קען זיך אנמעסטען און ווינשען. (צו המן'ען) נאָ וואס טראַכסט דוא אזוי לאַנג ?

המן דער מענש וואס האט פערדיענט אזא כבוד וואס דער מלך וויל איהם בעלאָהנען מיט זיין חסד איז געוויס.

קעניג נאָ יאָ נאָ איז געוויס....

המן מען זאָל איהם אנטאָהן, דעם קעניגס מאַנטעל וואס מען האָט איהם געפיהרט צו דער קרענונג.

קעניג אפארט) ווידער צו דער קרענונג ! יא דאָס מיינט דער פסוק, נישט דערלעבען זאלסטו עס (צו המן'ען) נאָ זאָג ווייטער אפשר דיא מלכה אויך ?

המן (בעמערקט זיין כעס) און איינער פון די גרעסטע פירסטען פון פרס און מדי ואָל געמען דעם מאַנטעל און דאס פערד וואס דער קעניג האט אויף איהם געריטען און

דעם מענשען וואס דער מלך וויל איהם אזא כבוד אנטאהן,זאל מען ארום פיהרען אין אלע גאסען פון שושן און שרייען: ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו:

קעניג (אפארט) אה דוא קאנאליע! וויא שנעל ער פערשטעהט זיין פעהלער, און זוכט איהם באלד צו פאר ריכטען, (צו המן'ען) נא המן, וואס פאר גרעסערע פירסטען איז נאך בייא מיר דא וויא דוא, דארום זייא דיך מטריח און נעהם אלעס וואס דוא האסט דא געזאגט, און טהו אן דעם כבוד מרדכי'ן.

המן וואס פאר א מרדכי?

קעניג דעם מרדכי'ן וואס ער זיצט שטענדיג ביים טויער.

המן גרויסער קעניג א סך טויערן זיינען דא אין פאלאסט.

קעניג וואס ער זיצט בייא דעם טויער וועלכער ער פיהרט פון דער קעניגס פאלאסט ביז אין מיין הויף אריין.

המן גרויסער קעניג, איך וועל דעם מרדכי'ן אב וועגען צעהן טויזענד צענטער גאלד, אבי איך זאל איהם דעם כבוד ניט אנטאהן.

קעניג דיא צעהן טויזענד צענטער גאלד וועסטו איהם אויך געבען און דעם כבוד מוזט דוא איהם אנטהאן.

המן גרויסער קעניג, איך וועל הייסען אז מיינע אלע קינדער זאלען לויפען פאראוים פאר זיין פערד און איהם דיא גרעססטע עהרע אנטהאן אבי איך אליין זאל איהם דעם כבוד נישט אנטהאן.

קעניג דיינע קינדער, — דיין פרוי — דיין גאנצעס הויז געזינד וועט סיי וויא מוזען געהערען צו איהם און דוא אליין מוסט איהם דעם כבוד אנטאהן.

המן גנעדיגער קעניג, איך האב דאך שוין צושיקט איבעראל בריעף אז מען זאל אלע יודען אויס הרג'ענען צום סוף הייסטו מיר איהם אזא כבוד אנטאהן?

קעניג דוא האסט געהייסען הרג'ענען און איך וועל עס צוריק רופען דערווייל געה און טוה אזוי וויא דוא אליין האסט געזאגט. נאר זעה עס זאל קיין שום זאך ניט פעהלען.

המן גרויסער קעניג!

קעניג קיין ווארט מעהר, געה!

המן אה היממעל! (המן אב)

פערוואנדלונג

(שטעלט פאר איין גאס אין שושן פון ביידע זייטען באלקאנען אין מיטען דער ביהנע איין טויער אויף דעם טויער א באלקאן דארט שטעהט אסתר מיט דיא האפדאמען אויף דיא

זייטיגע באלקאנען שטעהט דאס פאלק דורך דיא פענסטער זעהט מען געזיכטער פון פערשיעדענע מענשען מוזיק שפיעלט א מארש המן פיהרט אריין מרדכי'ן אויף איין פערפוצטען פערד אלע קינדער געהן פאראוים און שרייען.

ככה — יעשה — לאיש — אשר — המלך — חפץ — ביקרו —

(בענגאלישעס פייער)

פארהאנג פאלט.

ענדע פון פיערטען אקט.

פינפטער אקט.

(בייא אסתר'ן אין זאאל דער קעניג זיצט, איין לעהרע שטול שטעהט פאר המן'ען, האפלייטע שטעהן ארום און זינגען, דאס ערשטע קאהר מיט סאפיר און פורפור (פון ערשטען אקט).

קעניג אלעס מיין טייערע אסתר'ל, האסטו געמאכט נאך מיין וואונש נאך נאר וואס ? הא.

אסתר רייד נאר מיין טייערער מאן אלעס וואס עס איז דיר עפעס קשה וועט דיר יעצט אלעס דייטליך ערקלערט און פערענטפערט ווערען, דיין טייערע אסתר האט ניט און וועט ניט האבען קיינע געהיימניסע הינטער דיר מיין הערץ שטעהט שטענדיג פאר דיר אפען.

קעניג נא יא נא דאס האב איך דאך געזאגט איך גלויב דיר מיין טייערע אסתר'ל און דאס וואס עס איז ניט געעפענט וועסטו פאר מיר עפענען נאר דאס איינע געהיים טהירעל, וואכט איך געוואלט אז דוא זאלסט פאר מיר עפענען, פאר וואס רופסטו אליין המן'ען אהער צו דער סעודה, האסטו איהם היינט אויך געלאדען?

אסתר ניין,— היימע בעט איך דיך דוא זאלסט איהם בעפעהלען ער זאל אהער קומען דען נאר דא פאר דיר און פאר מיר אין דיא אויגען וועל איך איהם קענען אראפרייסען דיא פאלשע מאסקע פון זיין פערזישען געזיכט און דיר בעווייזען וויא פאלש און וויא ניעדעריג ער האנדעלט געגען דיין גוטען כאראקטער, און פאר וואס, פאר איין ביליגער מינצע פערקויפט ער דיין צוטרויען, דארום בעט איך איך דיר דוא זאלסט גלייך א בעפעהל געבען, איהם אויגענבליקליך אהער בריינגען, און זיינע קינדער דער וויל פערהאפ-

טען אום זייא זאָלען נישט קענען אינטריגירען נעגען דיר אין לאנד און פערטיג מאכען דעם בונד.

קעניג נאָ יא נאָ דאס האב איך דאך געזאגט (גיט א פאטש) לאז מען שנעל ברייננען אהער המן׳ען. און דיא קינדער זיינע דערווייל צו פערהאפטען נאר שנעל (איינער אב) איך זעה עפּעס זייט א גאנץ לאננער צייט לאזט עס מיך נים שלאפען איך האב ניט געקענט רוהען נאָ יאָ נאָ — וואס הא?

אסתר יעצט מענסטו גאנץ רוהיג זיין זא לאנג איך וועל דיין פרוי זיין וועט דיר קיינער קיין שלעכטעס טאהן דוא ועסט ארויסזעהען מיין ליעבער מאן אז נאט האט מיך דיר צוגעשיקט נישט נאר פאר איין פרוי נאר פאר איין געטרייען ענגעל געבען דיר צו זיין און דיך היטען.

(המן קומט אן)

קעניג (צו המן׳ען) קום צו נעהענטער זעטץ דיך טרינק נאָ דערצעהל אסתריך.

אסתר (זינגט) יאָ יאָ יאָ גרויסער גוטער מלך

נישט גרויס איז מיין בקשה

וואס איך בעט בייא דיר

יא יאָ יאָ יעצט פאר דיר ערצעהל איך דיר.

וואס דוא האסט געפאָדערט שוין פון לאנג בייא מיר.

קאהר יאָ דערצעהל און זאג ארויס (צוויא מאל)

אסתר מיין אומה יאָ דיא אומה וואס איך שטאם ארויס.

קאהר יאָ דערצעהל און זאג ארויס (צווייא מאל)

אסתר מיין אומה יאָ דיא אומה וואס איך שטאם ארויס

אויב איך האב געפונען חן אין דיינע אויגען (צווייא מאל)

מיין בעגעהר איז נאר איינס

מיין לעבען שיינק יעצט מיר

שענק דאס לעבען מיין פאלק

בעט איך יעצט בייא דיר (דרייא מאל)

מיר זיינען פערקויפט געווארען

רווקא נאר אהן געלד.

אונזער לעבען איז פערלארען

מיר געהן פון דער וועלט

וואלט מען אונז פערקויפט צו דיענען

פאר דינסטען און פאר קנעכט

וואלסטו אויך געקענט פטרדינען

און דער שונא וואלט געהאט רעכט

מיר זיינען פערקויפט.... (ביז דער וועלט)

קעניג וועך איז דער שונא רוף איהם אן

וואס האט געוואגט אזוינס צו טאהן

אסתר יאָ, ווייסטו וועך דאס איז הא הא הא (צווייא מאל)

דאס איז דער רשע יא המן. (צווייא מאל)

קאהר דאס איז דער רשע המן (דרייא מאל) המן הרע — פיס

(קעניג מיט אלע אב, אסתר און המן בלייבען).

המן גנעדיגע קעניגין, איך האב קיין רעכט ניט צו פרעגען, ווארום עס קומט מיר איינגענטליך אזא בעליידיגונג, און פאר וואס גראדע דיא קעניגין זאל זיין מיין געגנערין, איך ווייס אז איך שעטץ דיך וויא נאר א מענש קען שעטצען אזא עדעלע פרוי וויא איהר זייט, נאר פיעלייכט בין איך בעגאנגען איין אונרעכט זאג איך אייך צו, אז איך וועל מיך בעסערן.

אסתר עמלק, קען קיין מאל נישט בעסער זיין געגען אונז.

המן (אפארט) יאָ יעצט פערשטעה איך שוין אלעס — אין מיין שולד יעצט בלייבט מיר ניט מעהר איבעריג נאר צו קניען פאר דיר און דיר בעטען, אז דוא דאס איייניקעל זאלסט זיין אזוי גרויס מוטהיג וויא דיין עלטער זיידע שאול המלך, וואס ער האט געלאָזט לעבען מיין עלטער זיידען אגג.

אסתר דערפאר אבער האט ער פערלארען זיין מלוכה ביי גאט און זיין ווערטה ביים פאלק, דען ווען ער וואלט איהם דאמאָלס דאס לעבען ניט געשענקט וואלט יעצט אזא המן אויף דער וועלט ניט געוועזן.

המן קעניגין, איך בעשווער דיך בייא אלעם היילינען בייא דיין גאָט און בייא דיין מרדכי שענק מיר יעצט מיין לעבען, איך וועל זעהן אללעס פעררּיכטען.

דוא שווייגסט? אה קעניגין ערבארמע דיך (פאלט צו דיא פיס)

קעניג (קומט אריין גיט זיך א שלעפ ביים קראגען) אָה דוא ניעדערטרעכטיגער וויא אזוי ערקויבסטו דיר דאס?

המן (ערשראקען) אָה פערלאָרען....

ויזתא אה טאטאָתיאָ טאטאָתיא עס איז שוין פערטיג דיא גרויסע תליה קום מיר וועלען אויפהענגען מרדכי׳ן (המן ווינקט צום זאהן ער זאל שווייגען)

קעניג וועלכען מרדכי׳ן?

~~**שאלתיאל** צו אייערע פיסע גראסער קעניג פון פרס און מדי~~ דאס מיינט מען דעם מרדכי'ן וועלכער האט געראטעט דעם קעניגס לעבען.

קעניג דעם מרדכי ? ניך נעהמט המן'ען און הענגט איהם אויף אויף דער זעלבער תליה וואס ער האט געוואלט מרדכי אויפהענגען (מען נעהמט איהם)

המן אַה קעניג, ערבארם דיך !

קעניג אוועק מיט איהם, נעהמט איהם.

ויזתא נעהמט איהם — נעהמט איהם —

קעניג קיין זכר זאל נים בלייבען פון עמלק (אויף ויזתא'ן) נעהמט איהם :

ויזתא נעהמט איהם — נא נעהמט איהם (מען שלעפט ויזתא'ן) וואס איהר מיינט טאקי מיך אויך ? אין אמת'ן וואס טהוט זיך דא מיט אייך ?

אסתר פון קיין שלאנג קען קיין מאל קיין שעפעלע געבאָרען ווערען, נעהמט איהם, (מען שלעפט איהם)

ויזתא ווארט נאר אוים — אדוני קעניג, מיר דארפט איהר שוין נאר נישט? וואס האט זיך מיר געלוינט צו זיין א זאהן בייא המן'ען ? ניין, מעהר וועל איך שוין דאס נאררישקייט נישט טהאן איך וועל זיך בעסער שטעלען בייא דיר פאר א זאהן, איהר קענט דען זיין אהן א ויזתא ?

קעניג דער קליינער געפעלט מיר, נאר אויף דער תליה נעהמט איהם.

ויזתא אדוני קעניג איך וועל אייך חאטש בעטען איין בעטעניש אז איהר וועט דאס פערשרייבען אין דער געשיכטע זאלט איהר פערשרייבען מיין נאמען מיט א גרויסען וואָוו.

קעניג נעהמט איהם......(מען שלעפט איהם ארויס)

ויזתא ווינט ווייבעלעך מיידלאך איהר וועט נים געפינען אזא ויזתא וויא איך בין (אב)

אסתר איך דאנק דיר גוטער קעניג יעצט זעהסטו שוין ארויס ווער עס איז דיר געטרייא. נאך איינע ביטע האב איך צו דיר, אז דוא זאלסט זעהן צוריקרופען דעם שלעכטען גזר פון המן הרשע, ווארום וויא אזוי וועל איך דאס קענען צוזעהן אז מיין פאָלק, מיינע גלויבענס ברידער זאלען אויסגעהרג'עט ווערען, עס וועט אויף מיר א שלעכטע ווירקונג האבען.

קעניג נאָ יאָ נאָ, דאס האב איך דאך געזאגט.

אסתר און דער מענש וועלכער האט דיר דאס לעבען געראטעט, געהער זיך אויך מיט מיר נאר נאהענט אָן, ער איז מיינער א פעטער, נאך מיינע עלטערן'ס טויט האט ער פערטראָטען דיא שטעלע אלס מיין פאטער.

קעניג נאָ יא נאָ, דאס האב איך דאך געזאָגט, נישט איינמאל האב איך דיך געפרעגט דוא זאלסט מיר זאגען ווער דיין פאָלק איז און פון וואס פאר איין פאמיליע דוא ביזט, איך האב זיי געוואָלט גליקליך מאכען און דוא האסט מיר אלץ געאנטוואָרטעט מיט דיין שעהן קול'כען, איך ווייס נים ניין.... נאָ וואו איז דער מרדכי ?

אסתר (רופט איהם אריין) אָט איז ער.

מרדכי (אויף דיא קניע) איך דאנק דיר גרויסער קעניג פון פרס און מדי.

קעניג נא אָט האסטו דעם רינג, שרייב און התמ'ע וויא דוא ווילסט און פון יעצט אָן ביזטו ביי מיר משנה למלך. און נים נאר מיט המן'ס הויזגעזינד אליין נאר מיט אלע אייערע שונאים וועלכע האבען אייך נאר געוואָלט שלעכטס טהאָן מעגט איהר טהאן וואס איהר ווילט.

מרדכי מיר דאנקען דיר גרויסער קעניג.

קעניג יעצט מיין טהייערע, וועל איך מיך געהן אויסרוהען נאך אזא שווערער לאנגער צייט, און פון יעצט אָן מיין טהייערע אסתר'ל וועסטו צו מיר קומען ווען דוא ווילסט נאָר אום געבעטען. נא בלייב געזונד אדיע. (אב)

אסתר פאטער, ליעבער פאטער !

מרדכי אסתר, מהייערע אסתר'ל, ווין נישט מיין קינד.

אסתר גוט איז אז מען לעבט און מען קען ווינען. דוא ווינסט אויך פאטער?

מרדכי לאָמיר אבווישען דיא ביטערע טרערען פון אזוי פיעל אונגליקליכע ברידער. שאלתיאל — שאלתיאל — (אויפטריט שאלתיאל). ניך שרייב אָן בריעף און איך וועל חתמע'נען מיט דעם מלך'ס רינג, און צוריק רופען דיא שלעכטע גזרה פון המן הרשע, און אלע אונזערע ברידער זאלען פרעהליך זיין און זיך מאכען יום טוב אים נאמען פון אסתר'ן. מען זאל זיך אָנטאהן אין אנדערע קליידער און טהיילען מתנות ארעמע לייט. געה שנעל.

שאלתיאל איך געה ! (אב)

מרדכי יעצט זעה איך אז מיינע האפנונגען האבען מיך נישט אבגענארט, דיא גוטע ערציהונג וואס איך האב איינגעפלאנצט אין דיין קינדערש הערץ האט יעצט דאנקבארע פריכטע געטראָגען, דען איין טראָפען טרערען וואס פאלט ארויס פון א קעניגינס אויג, בעציערט זיא און בעשיינט זיא פיעל מעהר וויא אלע טהייערע דימאנטען. יעצט זעה, ווער עס בעשטרעבט זיך לטובת הכלל, און ווער עס אינטערעסירט זיך פאר דעם כלל ישראל פון

דעם גאנצען הערצען דעם העלפט גאָט. יעצט מעגען מיר שוין זיין צופריעדען, מיר זיינען גליקליך איבער גליקליך !

אסתר (זינגט) יא פאַרצושטעלען דיר פון דער צייט
וואס איך האב דיך ניט געזעהן
איז שוין פערגאנגען יעצט ביי מיר.

מרדכי איך שטעל מיך פאַר אין דער צייט
וואס עס איז געוועזן מיט דיר.

ביידע געוואהנט צוזאמען פון קינדהייט אָן ווער האט דאס געגלויבט
אז מיר זאלען זיך ביידע צושיידען.
מיר האבען שוין געוויס ניט געטראַכט
אז מיר זאלען ביידע לעבען אין פריידען.

אסתר יא, אבער דאס מזל האט אנדערש גאר געוואָלט.

ביידע פלוצלינג אין מיטען העלען טאָג
האט זיך א וואָלקען אנגערוקט
און האט אויף אונז דעם בייזען פלאָג
דעם פיינד אויף אונז אנגעשיקט.
און אונזער אומה דיא פיינע דיא פרומע
מיט זיין שאַרפער שווערד געוואָלט אָבמעקען פון דער ערד.

אסתר אבער נישט גאנץ לאנג האט געדויערט דער צאָרן פון גאָט
ער האט אויף זיינע גזרות חרטה געהאַט
און האט אונז באַלד געשווינד דיא רפואה געשיקט
און מיר לעבען און מיר זיינען בעגליקט.

ביידע יא פאר אונזער מיה און שטרעבען
האט אונז גאט געגעבען גליק צו אונזער לעבען
ווער האט דאס געקענט גאר גלויבען אונז ביידע אויפצוהויבען
ביז אין דער קרוין
לאָמיר לויבען און גאט דאנקען (פיער מאל)
דאנקען איהם דערפאַר יא

ביידע (וויערערהאָלען : אבער נישט גאנץ לאנג א. ז. וו. ביז גאָט דאַנקען)
יא צו דאנקען איהם צו דאנקע און צו לויבען איהם צו דאנקען
אויף עוויג יא אויף עוויג.... אמן ! (פאָרהאַנג פאַלט.)

ענדע.

קאטאלאג

— און —

פרייז־קוראנט

פיר בוכהענדלער

פון אללערהאַנד ספרים, טלתים סילק און וואָלל, ציצית, מזוזות, תפלין, רצועות וכו׳.

אלערליי ראָמאַנען אייראָפּייאישע און היעזיגע, ראָמאַנען אין העפטען. אלע נייעסטע ווערקע, אידישע ליעדער, מעטהאָדעס און ווערטערביכער און

אידישע מוזיק פיר פיאנאָ און וויאָלין

— פון —

ב. ראַבינאָוויטץ, 398 גרענד סטריט, ניו יארק.

בעדינגונגען:

ווען איהר שיקט נאָך א אָרדער וואס בעטרעפט ווענינער אלס א דאָללאַר קענט איהר שיקען סטעמפס. 2 סענטיגע, 5 אָדער 10 סענטיגע סטעמפס. איהר דאַרפט אָבער אכטונג געבען די סטעמפס זאלען אנקומען ניט צוזאַמענגעקלעפּט.

קליינע פּאַקעטען ביכער לוינט בעסער צושיקען פּער פּאָסט. פּאָסטגעלד פיר ביכער קאָסט בלויז 8 סענט פּער פונט אין גאנץ אמעריקא, אונד אין דער גאַנצער וועלט. פּער פּאסט קען מען אבער ניט שיקען פּער C.O.D. (נאַכנאַהמע) דארום מוז דער קויפער אריינשיקען אין פאראויס דאס גאנצע געלד וויפיעל דער אָרדער בעטרעפט אונד אויך פּאסט געלד פאר'ן שיקען דיא ביכער. ראָמאַנען אין העפטען קאסט 8 סענט פיר יעדע 30 העפטען.

מיינע בעדינגונגען זיינען נור קעש אָדער C.O.D. מיט א דעפּאזיט. איך שיק אַלע ארדערס לויט דעם וואונש פון קויפער פּער עקספּרעס אדער פּער פרייט.

אלע ארדערס מיט א דעפּאזיט ווערדען פּינקטליך בעזארגט. צו אדרעסירען:

B. Rabinowitz, 398 Grand St., New York.

דער אמת איז

דער גרעסטער וואונדער!

די ווילדעסטע פאנטאזיע און די שטארקסטע איינבילדונגס-קראפט קען נים אויסטראכטען אדער ערפינדען אזעלכע זעלטענע פאקטען וויא מען געפינט אין איין אמת'ע בעשרייבונג פון די געשיכטע פון אידישען פאלק.

די אידישע געשיכטע

פון אברהם אבינו ביז יעצטיגע צייט

ארינינעל בעארבייטעט פון די בעסטע און זיכערסטע קוועלען אין א לייכטע פערשטענדליכע שפראכע פון דעם גרויסען אידישען געלעהרטען און היסטאריקער

פ. וויערניק

איז דאס גרעסטע וואונדער ווערק פיר אלע אידישע לעזער עס ענטהאלטעט אללע ריכטיגע היסטארישע פאקטען וואס מיט אידען האט פאסירט אמאל און היינט.

פאלשטענדיג אין איין באנד, עקסטרא פיין געבונדען

פרייז 1 דאללאר

פערלאג פון

ב. ראבינאוויטץ,

398 גרענד סטריט, ניו יארק.

נייע ביכער פון מיין פערלאג.

די אידישע געשיכטע פון אברהם אבינו ביז די יעצטיגע צייט פאלשטענדיג אין 1 באנד פון פ. וויערניק. פיין געבונדען	$1.00
אוריאל אקאסטא, פון יאהאן פאלייא	10
ברוך שפינאזא, נאך אויערבאך פון ב. גארין	20
מאדאם באבעטא, פון באקאטשיא בעארבייטעט פון ד. מ. הערמאלין	10
באסקארעללא „ „ „ „ „	10
די צוויי פאארלאך, „ „ „ „	10
דער רויבער הויפטמאן חאדשי סטאווראס, פון א. טאנענבוים „	10
בר כוכבא, פון אברהם גאלדפאדען	10
מליץ יושר אדער רבי יאזעלמאן פון אברהם גאלדפאדען	10
אחשורוש אדער קעניגין אסתר פון אברהם גאלדפאדען	10
די קאקעטע דאמען, פון נ. מ. שייקעוויטש (שמ"ר)	10
די שפאנישע אינקוויזיציאן, פון נ. מ. שייקעוויטש (שמ"ר	10
לא תרצח, פון א ה. פריינקעל (ערשטער טהייל)	10
לא תרצח, פון א. ה. פריינקעל (צווייטער טהייל)	15
די טאקסע. פון שלום יעקב אבראמאוויטץ	15
דער יונגער שיפס-קאפיטאן, נאך זשול ווערן פון א טאנענבוים	10
אין ווילדען אפריקא, „ „ „ „ „ „	10
פליה מאשין, „ „ „ „ „ „	10
דאקטאר און צויבערער, פון א. טאנענבוים	10
די שווארצע קונסט פון א. טאנענבוים	10
א רייזע אין הימעל, נאך בערנשטיין פון ד. מ. הערמאלין	10
די אידישע קרבנות, נאך מארדאווצעוו	15
די קאמעליענדאמע, פון דומא (זוהן)	30
נאנא, פון עמיל זאלא	35
דער טויט שלעגער אדער נאנאס מוטער, פון עמיל זאלא	30
דער פערניפטעטער קוס פון עמיל זאלא	25
פון חופה צום קבר, פון עמיל זאלא	10

B. Rabinowitz, 398 Grand St., New York.

נייע ביכער פון מיין פערלאג.

סאפהאָ, פון אלפאָנז דאדע בעאַרבייטעט פון יאָהאַן פאַלייא..............	15
דיא אידישע טרילבי, נאך דע־מאָריע פון א. טאַנענבוים..........	10
נתן דער חכם, פון לעססינג................................ .	10
שאילאָק „ שעקספיער.....	15
תחית המתים, פון דאקטאָר נארדויא בעאַרבייטעט פון מ. זייפערט.......	05
א שפיצעל פון א פורים שפיעלער, פון א. מ. שארקאַנסקי...............	05
דיא אַמעריקאַנישע הגדה פון א. מ. שארקאַנסקי..........................	05
פסח אין שניפּעשאק, אין ניו יאָרק און בראָנזוויל פון ב. גאָרין...........	05
וויצען פון קאָרט, געזאמעלט פון א הומאָריסט.........................	05
קאָשיננס האנד־בוך, ענטהאַלטעט אללע רעגעלען וויא צו פיהרען מיטטינגען אין חברות, לאָדשעס און סאסייעטיס בעאַרבייטעט פון א. טאַנענבוים	20

אין פאַרבעריייטונג:

דער בלאָנדער יונגער מאַנטשיק פון גי דע מאָפאַסאַן.

דיא פרינצעסין צולייקא „ באָקאטשיא.

דיא פרוכט פון זינד „ גי דע מאָפאסאן.

האמלעט פון שעקספיער בעארבייטעט פון יאָהאן פאלייא.

און נאָך אנדערע בעריהמטע ווערקע אָריגינעלע און איבערזעצטע פון דיא בעסטע אידישע ליטעראַטען.

לעהר ביכער און ווערטערביכער אין אלע מאָדערנע שפראכען

ביכער פון אללע אנדערע פאָבלישערס זיינען אימטער ביי מיר צו בעקומען

בוכהענדלער בעקומען ראַבאַט

קאָנטרי אָרדערס ווערדען פינקטליך בעזאָרגט.

B. Rabinowitz, 398 Grand St., New York.

ב. ראבינאוויטץ, בוכהענדלער, 398 גרענד סט. נ.י.

אלע נייעסטע ביכער וועלכע זיינען ערשיענען אין אמעריקא.

ליעבעס נאכט, פון עמיל זאָלא,	10 ס.
מענשליכע בעסטיעס, "	15
לעבען און טויט, "	10
פּאַריזער דאמען, "	10
נאנטאס "	10
פרויען ליעבע, "	10
בלומינע חתונה, "	10
זשערמינאל, "	40
ווייבערשער גן עדן, "	25
דיא דאָרפס מיידעל "	10
עמיל זאלא'ס ביאָגראפיע,	10
קרייצער סאָנאטע, פון טאָלסטאָי,	10 ס.
איך און מיין מאַן, "	10
מיין פריינד'ס פרויא, "	10
צוויי דורות, "	10
איוואן איליטש'עס טויט, "	10
איוואַן דער נאַר, "	05
דער נסיון, "	10
דיא פערפיהרונג, "	10
מיין וידוי, "	10
אננא קארענינא, "	25
תחית המתים "	15
טאָלסטאָים ביאָגראפיע,	05
על נהרות בבל פון טאנענבוים	10
דיא ווילדע מענשען,	10
דיא קליינע מענשעלאך,	10

דיא ריעזען,	10
א רייזע צום זיד־פאָל,	15
לא תרצח, פון א. ה, פריינקעל	10
לא תרצח, 2טער טהייל,	15
דיא קליאטשע, פון אבראמאָוויטץ	15
פישקע דער קרומער, "	15
דער פריזיוו, "	15
יודעל, "	15
ווינש פינגערל "	10
רעגינע,	15
מעשי בראשית,	15
דיא גאָטהייט,	10
דיא ליעבע,	10
חרם דרבינו גרשם,	10
גראף פאטאָצקי,	05
א וועלט אָהן טרעהרען,	05
יוסף פאנדרי,	10
ישוע הנוצרי, פון ד. מ. הערמאלין	10
מחמד,	10
טערקישער משיח,	10
רמבם'ס לעבענס בעשרייבונג,	05
דיא מזיקים, פון ב. גאָרין,	10
לעצטער בלוט שטורץ,	10
מאדאם יצר הרע,	15
ראמאנען אלבום,	15
יאקום בעמבע,	05

ב. ראבינאוויטץ, בוכהענדלער, **398** גרענד סט. נ.י.

קאטאלאג.

פון אלע ראמאנען אין העפטען, וועלכע זיינען ערשיענען אין אמעריקא.

איינגעמויערטע פרוי, 17 העפטען, 15 ס.
אייז מעער, 12 ״ 09
אלכסנדר דער 2טער, 32 ״ 20
איבער געלד און עהרע 61 ״ 60
א שרעקליכע געשיכטע, 13 ״ 20
אונגליקליכע אמאליע 117 ״ 90
אונטער-אירדישע רוסלאנד,
17 העפטען 20
א רייזע ארום דער וועלט אין
80 טעג, 19 העפטען 18
אינדיאנער פירסט, 25 ״ 25
אונשולדיג געליטען, 129 ״ 1.25
א וואונדערבארע רייזע, 20
בעטלער גרעפין, 32 העפטען 30
בערויבט און פערלאזען, 158 העפ. 1.25
בלוטיגע גרעפין, 92 העפטען 90
ביטערע נקבה, 15 ״ 15
בלוטיגער צלם, 112 ״ 1.25
גראף עסטערהאזי, 44 ״ 25
גרויזאמער הערשער, 149 העפטען 98
גלות מאסקווא. 101 ״ 75
גראספירסט קאנסטאנטין 80 ״ 50
געזוכט און געפונען, 40 ״ 40
גאלדגרובען פון קאליפארנ. 40 ״ 40
געטויפטער אינגעל, 12 ״ 10
גראף פון פאריז, 13 ״ 25

גערויבטע קינד, 139 ״ 1.25
געהיימניספאלע ירושה מיט די
טויז הערצען, 102 העפטען 98
גיפט-מישערין, 156 ״ 1.50
געבילדעטער מערדער, 92 ״ 70
געהיימער שלאס. 45 ״ 40
דרייפוס, נויארקער, 60
דרייפוס, לאנדאנער, 110 ״ 75
דאן קיכאט 37 ״ 35
דרייא עלעמענטען 43 ״ 40
העלדען פון דער נאכט 91 ״ 75
הימעל און וואססער 30 ״ 25
וועלט באנדיטען, 30 ״ 15
טיראן, 80 ״ 60
טיראנישע מוטער, 118 ״ 98
טיראנישע רעפובליק 24 ״ 25
ליעבע און ראכע, 45 ״ 40
ליעבע און מיליאנען, 26 ״ 25
מענשענפרעסער, 266 ״ 2.00
מאנטע קריסטא, 26 ״ 25
מסתרי פאריז, 45 ״ 40
נייער נייעס, זשורנאל 10 נומערן, 1.00
נאטור און לעבען. זשורנאל, 20
דער שטראהל, א זשורנאל 10
נקמה פון א טאכטער, 96 ״ 98
נקמה פון א בר מנן, 10 ״ 08

דער שטאדט מסור, 15
דער שווינדלער, 10
א שפאציער דורכ'ן גיהנום, 05
ביים טהיר פון גן עדן, 10
געהיימער מארד, 05
היפנאטיזמוס, 03
חכמת היד, 03
בעריהמטער טרעפער, 05
פתרון חלומות, 05
וויכנע דוואשע אין אמעריקא, 02
״ ״ פון אמעריקא, 05

וויכנע דוואשע דיא שדכנ'טע, 05
״ ״ גט זיך, 05
א גאסט פון יענער וועלט, 05
אנעקדאטען בוך, 05
שייקע פייפער, 05
הערשעלע אסטראפאליער, 10
אמעריקאנישער וויצלינג, 05
א קאך-בוך פיר פרויען, 30
דאקטאר בוך, 25
בוכהאלטונג, 25

פארטא פיר 5 סענטיגע ביכלאך - 1 סענט.
״ 10 ״ ״ ״ - 2 ״
״ 15 ״ ״ ״ - 3 ״
״ 25 ״ ״ ״ און העכער 5 ״

וויכטיג פיר אויסלענדער! פאסט נאכנאהמען קען מען פון אמעריקא ניכט שיקען

אגענטען, מוכרי ספרים און צייטונגס פערקויפער,
בעקומען ראבאט, (דיסקאנט).

אלע ארדערס צו אדרעסירען

B. Rabinowitz,
398 Grand Street, New York.

נאפאלעאן דער 1טער,	33	〃	20	קלעאפאטרא,	64	〃	60
פרויענהענדלער,	95	〃	80	קאלט אוןווארם, 4 טהייל,			40
פראנצויזישע רעוואלוצ.	17	〃	15	רויבער באנדע,	36	〃	35
פלעוונא,	16	〃	12	רוסישע געהיימניסע,	130	〃	75
פעטער דער גרויסער,	12	〃	10	רוסישע שפיאנען,	102	〃	98
פון טראהן צום עשאפאט,	61	העפ.,	60	שפאניש-אמעריקאנישער			
פערווילדעטער פירסט,	106	〃	90	קריעג,	30	〃	40
פערלארענע שיף,	31	〃	25	שרעקליכע ראכע,	41	〃	40
פרינץ אלס דעטעקטיוו,	26	〃	20	שטומער בעטלער,	71	〃	60
קעטען און קראנען,	31	〃	25	שווארצע דיאמאנטען	10	〃	08
קראנען און רעוואלוצ.	75	〃	60	שטארקער פון אייזען,	53	〃	40
קעניג איבער נאכט,	8	〃	08	שטערענזעהער,	23	〃	25
קובא,	68	〃	50	שטיינערנער מענש,	29	〃	25

דיעזע אלע ראמאנען זיינען געענדיגטע און דיא פרייזען זיינען

דיא ביליגסטע סייל פרייזען.

איינציגע העפטען ווערדען ניכט פערקויפט.

די פרייזען זיינען אויסער פארטא—פארטא קאסט פיר יעדע 30 העפטען 8 ס. עקסטרא

דיא אלע ראמאנען אין העפטען זיינען ניט געבונדען, ווען יעמאנד וויל
זייא האבען געבונדען בערעכען איך 5 סענט פיר יעדען בונד פון
10 העפטען און 6 סענט פיר יעדען בונד פון 15 העפטען.

דיא בענדער זיינען עקסטרא שטארק געמאכט ספעציעל פיר לייבראריס.

קאנטרי ארדערס מיט א דעפאזיט ווירד אם שנעלסטען בעזארגט

אלע ארדערס צו אדרעסירען:

B. Rabinowitz,

398 Grand Street, New York.

שולמית,

פון א. גאלדפאדען, אררענזשירט ביי ה. א. רוססאטטא
קאמפליט אין 12 בויגען.

1טער בויגען : עולי רגל מארטש אין ירושלים.
2 〃 יברכך, דיא פערבלאנדזשעטע אין מדבר,
3 〃 ראזשענקעס מיט מאנדלען, ביים ברונען,
4 〃 אבשלום ביים ברונען,
5 〃 דועט פון שולמית און אבשלום, דיא שבועה, דיא פאסטוכער כאהר.
6 〃 דער אריענטאלישער טאנץ, קום זשע בחור פיינער, ציגעטאנג,
7 〃 שבת יום טוב און ראש חודש, דיא דריי חתנים,
8 〃 דער גורל, קאטץ און ברונים,
9 〃 שולמית אלס וואהנזיניגע, דועט פון שולמית און מנוח,
10 〃 דאס אונגליק פוןביידע קינדער, פלאקער פייעריל,
11 〃 נאט זעה אליין, דוד מלך ישראל, (פאן דיא צווייגען דיא פיערעלאך),
12 〃 דאס געזאנג אין בית המקדש,

יעדער בויגען פרייז 20 סענט,
אלע 12 בויגען צוזאמען פרייז 2 דאלאר.

שולמית, סימפליפאיד

דיא גאנצע אפערא פיר פיאנא קאמפליט,
לייכט אררענזשירט ספעציעל פיר קינדער און אנפאנגער
פרייז 1 דאללאר.

שולמית, פון א גאלדפאדען,

דיא גאנצע אפערא אין 3 בויגען פיר וויאלין
יעדער בויגען פרייז 20 סענט, אלע 3 בויגען 50 סענט

פעריאמערט פערקלאגט,

פון א. גאלדפאדען, פיר פיאנא פרייז 15 סענט

B. RABINOWITZ, Music Publisher, 398 Grand Street, NEW YORK.

בר כוכבא,

פון א. גאלדפאדען, אררענזשירט ביי ה. א. רוסאטא.
קאמפליט אין 10 בויגען. פיר פיאנא.

1טער בויגען : רבי אליעזר המודעי'ס קינות, קלאג פון ציון'ס טעכטער,
2 〃 דועט פון בר כוכבא און דינה,
3 〃 מיר בעגריסען דיך ירושלים, דיא נקמה פון פאפוס,
4 〃 מארטש פון בר כוכבא'ס קרוינונג,
5 〃 כאהר פאר'ן צעזאר,
6 〃 דועט פון אליעזר און דינה,
7 〃 דינה'ס געבעט-ליעד ביין צעזאר, בר כוכבא'ס זיענעס ליעד,
8 〃 בר כוכבא צווישען ווילדע טהיערע, דאס מיהלכעל,
9 〃 שלאף ליעד, גאטעניו,
10 〃 דאס פאסטוכעל, וועכטער ליעד, דער שטילער מארש,

יעדער בויגען פרייז 20 סענט, אללע 10 בויגען צוזאמען $1.75

בר כוכבא,

דיא גאנצע אפערא אין 3 בויגען פיר וויאלין
יעדער בויגען פרייז 20 סענט, אלע 3 בויגען 50 סענט.

דיא צויבערין

(„דיא כשופמאכערין" אדער „קאלדוניו" וויא מאנכע רופען עס)

פון א. גאלדפאדען, אררענזשירט פון ה. א. רוסאטא.

Meyer Broff

פיר פיאנא אין 1 בוך.

1. מירעלע'ס געבורטסטאג.
2. האצמאך (דיא פאלשע וועלט).
3. דאס בלינדען-שפיעל-
4. עלענד בין איך וויא א בוימעלע
5. דער מארק.
6. הייסע באבקעלאך.
7. דער קצב.
8. אידען בני רחמנים,
9. מארקוס סאלא (ענטפער מיר פייגעל).
10. געזאנג בייא דער צויבערין.
11. ראמאנס מירעלע (דיא יתומה).
12. פתח שין שא.
13. דיא טערקען (קויפט, קויפט דייטשעלאך).
14. האצמאך, קופעלט.
15. מירעלעס ערקלהערונג (דיא בת יחידה).

דיא גאנצע אפערא צוזאמען פרייז $1.00

דיא צויבערין

דיא גאנצע אפערא צוזאמען פיר וויאלין פרייז 35 סענט.

חורבן ירושלים און דער ציון מארטש

פון ה. א. רוסאטא. קאמפליט פיר פיאנא אין 1 בוך.

1.ביים קעניג צדקיהו
2. חורבן ירושלים
3. קאהר פון דיא רוימער
4. נפלה עטרת ראשי (ירמיהו סאלא)
5. ביים כותל המערבי
6. קינות (ווארטע און מוזיק)
7. אלי ציון (ווארטע און מוזיק)
8. גדליהו (דועט)
9. שבת נחמו
10. ציון מארטש (ווארטע און מוזיק)

פרייז $1.25

חורבן ירושלים און דער ציון מארטש

אלעס צוזאמען פיר וויאלין פרייז 50 סענט.

מליץ יושר,

פון א. גאלדפאדען. אררענזשירט פיר פיאנא ביי ה. א. רוסאטא.

1טער בויגען: דיא מאראל, עס דרימעלט ניכט דער וועכטער — פרייז 20 סענט.
2טער בויגען 〃 וואלטץ, פרייז 20 סענט.
3טער בויגען 〃 נאטטעס וואונדער, פרייז 15 סענט.

אלע 3 בויגען צוזאממען 50 סענט.

דער יודישער קעניג ליער,

אררענזשירט פיר פיאנא בייא ה. א. רוסאטא.

1. דער קידוש (אל תירא עבדי יעקב), 2. אודה לאל.
3. קופלעט שמאי, 4. חסידים טאנץ.

פרייז 20 סענט.

דער יודישער קעניג ליער,

אללעס צוזאמען פיר וויאלין פרייז 20 סענט.

אחשורוש

פון א. גאָלדפאַדען, ארראנזשירט ביי ה. א. רוססאָטטאָ.
קאָמפּליט אין 5 בויגען פיר פּיאַנא.

1טער בויגען : אויפצוג ביים קעניג,
" " האָפּדאַמען ביי דער קעניגין,
" " אסתר׳ס קרוינונג,
2טער בויגען : אסתר׳ס סאָלאָ,
" " האכציַיטס פּאַראַדע דער קעניגין,
" " יענקעלע געהט אין שול אריין, (געזאַנג אין פּיאַנאָ)
3טער בויגען : קלאגע ליעד פון מרדכי,
" " געבעט ליעד אין שול,
" " קעניגין אסתר׳ס ביטטע,
4טער בויגען : אסתר׳ס פאָדערונג ביים קעניג,
" " כאָהר שטערענזעהר,
" " שטערענזעהער סאָלאָ,
5טער בויגען : קעניגין ערצעהלט איהרע אבשטאַמונג,
" " קופלעט פון המן׳ס אייגנסטען זוהן,
" " דועט מרדכי און אסתר,

יעדער בויגען פּרייז 20 סענט.

אללע 5 בויגען צוזאמען פּרייז 1 דאָללאַר.

אחשורוש, פון א. גאָלדפאַדען,

דיא גאַנצע אָפּערא אין 2 בויגען פיר וויאָלין יעדער בויגען פּרייז 20 סענט.

גי־הנום און גן־עדן, דער אידישער פאַוסט.

פון א. גאָלדפאַדען ארראנזשירט פיר פּיאַנאָ ביי ה. א. רוססאָטטאָ.

1טער בויגען : קוואַרטעט, (דיא 4 חסידים),
2טער בויגען : דועט, (דער הסיד מיט׳ן דייטש), השיבנו נאָזאַד,

יעדער בויגען פּרייז 20 סענט. בּיידע צוזאַמען 40 סענט.

עקידת יצחק,

פון א. גאָלדפאַדען, ארראנזשירט פיר פּיאַנאָ ביי ה. א. רוססאָטטאָ.
שלאָף ליעד, שרה און אברהם, יצחק׳ס ליעד פון נח׳ס תבה.
פּרייז 20 סענט.

כל נדרי,

דער אריגינעלער ארטהאדאקסישער סקארבאווער „כל נדרי“,
קאמפּאנירט פון ה. א. רוססאטטא.
פּרייז 20 סענט.

כל נדרי,

פיר וויאלין פּרייז 20 סענט.

ונתנה תוקף,

פון רעווערענד יאָאכים קוראנטמאנן,
פיר געזאנג און פּיאנא פּרייז 35 סענט.

בּראש השנה,

ארראנזשירט פון רעווערענד יאאכים קוראנטמאנן,
פיר געזאנג און פּיאנא. פּרייז 35 סענט.

ונתנה תוקף און בּראש השנה,

פיר וויאלין פּרייז 20 סענט.

בּרכת כּהנים און כהנים דוכענען,

ארראנזשירט פון רעווערענד יאאכים קוראנטמאנן,
פיר געזאנג און פּיאנא. פּרייז 35 סענט.

בּרכת כּהנים און כּהנים דוכענען,

פיר וויאלין פּרייז 20 סענט.

סקארבּאווע נגונים,

פון ל. פריעדבערג.
ענטהאלטעט דיא מוזיק פון דיא עבודה פון יום כפור,
„והכהנים“, „בּרכו“, „טל“, „קדיש בעפאר נעילה“.
פּרייז 20 סענט.

סקארבּאווע נגונים,

פיר וויאלין פּרייז 20 סענט.

ב. ראבינאוויטץ, פובלישער, 398 גרענד סט., נ.י.

רוססאָטטאָס דרייפוס מארטש, טו סטעפ

א זעלטענע געלונגענע אידישע קאמפאזיציאן וועלכע ערצעהלט דיא היסטאריע פון דיא גרעסטע דראמא פון נייגצעהנטען יאהרהונדערט פון דעם אידישען קאפיטאן אלפרעד דרייפוס.

קאמפאנירט פון ה. א. רוססאָטטא. פרייז 20 סענט.

רוססאָטטאָס דרייפוס מארטש

פיר וויאלין פרייז 20 סענט.

דער אידישער מארטירער,

מארטש פיר פיאנא פון לואים פ־יעדזעל פרייז 20 סענט.

דיא עקידה מארטש,

פון זיגמונד מאגולעסקא, פרייז 20 סענט.

דאס ליעבעלע. פון דיא „עקידה" פרייז 15 סענט.

המן דער צווייטער,

פאן נ. מ. שייקעוויטץ, מוזיק פון זיגמונד מאגולעסקא,

אררענזשירט ביי ה. א. רוססאטטא.

מארטש, פרייז 20 סענט.

וואלטץ („אל שדי"), פרייז 20 סענט.

המן דער צווייטער, פון זיגמונד מאָגולעסקאָ.

מארטש און וואלטץ פיר וויאָלין פרייז 20 סענט.

בליהמעלע, מארטש פון זיגמונד מאָגולעסקא,

אררענזשירט פון א. העלמאן. פרייז 20 סענט.

כוזרי " " " " פרייז 20 סענט.

בליהמעלע און כוזרי,

מארשעס פיר וויאָלין. פון זיגמונד מאָגולעסקאָ פרייז 20 סענט.

B. RABINOWITZ, Music Publisher, 398 Grand Street, NEW YORK.